

SK.140.

A KASSAI PÜSPÖKI KÖNYVTÁR KÓDEXEI ÉS ŐSNYOMTATVÁNYAI

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
P. FEHÉR MÁTYÁS O. P.
PÜSPÖKI KÖNYVTÁROS

KASSA, 1943

„SZENT ERZSÉBET” NYOMDA R. T., KASSAI ISTVÁN-UTCA 4

A KASSAI PÜSPÖKI KÖNYVTÁR KÓDEXEI ÉS ŐSNYOMTATVÁNYAI

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
P. FEHÉR MÁTYÁS O. P.
PÜSPÖKI KÖNYVTÁROS

KASSA, 1943

„SZENT ERZSÉBET” NYOMDA R. T., KASSAI ISTVÁN-UTCA 4

Kapható: JASCHKÓ GÉZA könyvkereskedésében. Kassa, Fő-utca 63.

BEVEZETŐÜL

Az Egyház tanítói hivatásánál fogva mindig híven szolgálta az emberi szellem szükségleteit kegyelmi, tudományos és irodalmi síkon. Az Isteni Ige útjelző, eligazító és éltető igazságait »tamquam potestatem habens« élő szóval véste be az emberiség szívébe. De már az emberré lett Ige mellett hű kísérőként jelenik meg mint előhírnök és követője a Szent Lélektől sugallt, írott ige. Az írást, mint a tanítói hivatal egyik kiváló eszközét azóta is használja az Egyház. Kündülő pontja a Szentírás. Ez a körülmény különös karizmát kölcsönöz az egyházi írásnak, mert mint minden igyekezetével, úgy írásával is Isten mellett az igazat, a szépet, a nemeset műveli, »előhozván kincstárából régit és újat«.

Ott és akkor gyarapodott a tudomány, csiszolódott az emberi elme, oszladoztak a homályos kételyek, erősödött a nemzeti életerő és győzedelmeskedett a tündöklő igazság, ahol és amikor virágzott az Egyház. A vallásos és tudományos élet között sohasem emelkedett válaszfal. A kettő között legfeljebb az volt a különbség, hogy míg az áltudomány véleményekből emelte katedráját, az Egyház megmaradt igazságának szikláján, amelyet nem rejthetett véka alá.

Kassa hazatérésének ötödik fordulóján, amely Rákóczi városának történelmi küldetését és mai szerepét, vállalkozó szellemét állítja ország és világ elé, azzal a szándékkal bocsájtom útjára a kassai püspöki könyvtár kódexeinek és ősnyomtatványainak újabb katalógusát, hogy az érdeklődők számára hozzáférhetővé tegyem ezen szellemi kincseket és ezzel is dokumentáljam Kassa város multban gyökerező szellemi erejét és jövőbe vetett törhetetlen hitét. A magyarság nagy harcából az Egyház mindenkor kivette és kiveszi részét és résen áll akkor, amikor világnézeti viaskodás folyik, hogy

latba vesse minden erejét, főleg szellemi vértetével tartóztatva fel a közeledő vészt, mert vallja a költővel:

»Gleich der Tat ehr' ich die kluge Schrift,
Die Feder schlägt oft tiefer als die Waffe.«

(Grüllparzer)

Magyar irodalmunk legősibb emléke egyházi beszéd. Halotti beszéd, mely temeti a porhüvelyt és élteti a szellemet. Korunk nagy megrendültsége közepette a magyar szellem megnyilvánulása, a magyar tudomány és írás bölcsője és élete fölött virrasztó Egyház biztat, mint senki más. A magyar ügyet Krisztus ügyévé magasztosítja, Krisztus ügye pedig mindig győz. Készüljünk fel minden, főleg valláserkölcsei, szellemi és kulturális téren a megvívandó küzdelemre, s bizton reméljük, hogy eljön az a boldog magyar jövő, amely dicső multként örökíti meg írásában az Istenért és Hazájáért tollal és fegyverrel, tudással és hősiességgel küzdő mai magyart.

Kassa, 1943 november 11-én.

Dr. MADARÁSZ ISTVÁN
megyéspüspök.

A kassai püspöki könyvtár kódex és ősnymtatvány katalógusát első ízben Récsei Viktor állította össze 1891-ben. A nyomtatásban megjelent és alig kapható katalógus új kiadását a kassai püspöki könyvtár átrendezése, gyarapodása és az előbbivel kapcsolatos felderítések tették időszerűvé.

A könyvtárban már Récsei rendezésekor is több ősnymtatvány maradt ki a katalógusból. Ezek az új katalógusba fel vannak véve. A meg szállás idején ismeretlen módon tűnt el két kódex. Ör vendetes anyaggyarapodást jelent a Kassa Belvárosi Plébánia könyvtárából átkerült ősnymtatványok száma. Ezeket a lappangó ősnymtatványokat eddig seholsem találtuk kimutatva. Az anyagváltozás mellett megemlítendő még egy ősnymtatványt értékelő, Récseitől eltérő szempont is, amennyiben az új katalógus az ősnymtatvány határvonalát 1526-ban állapítja meg, amelyet Récsei tíz évvel lépett túl.

Récsei tudományos felkészültséggel megírt könyvtártörténetét a papírkorlátozás miatt nem ismétlem, s nem közlöm külön a szerzők és külön a címek lajstromát. Ez a különválasztás a szerzők szerinti betűrendes kimutatásban feleslegessé vált. Az egyes mű leírása rövid. A tudományos szakszerűséget és a kutató számára való hozzáférhetőséget szolgálja.

Az új katalógus, mely Madarász István dr. megyéspüspök úr bizalmából és bőkezűségéből született, kisebb terjedelemben, tömörített és gazdagabb tartalommal tárja fel a kassai püspöki könyvtár ajtaját az érdeklődőknek.

Récsei Viktor nyomdokain járva, — emlékének ezúton is köszönetemet, tiszteletemet és hálámat fejezem ki — igyekeztem jelen munkámmal az Ecclesia docens et docta egyik kis műhelyét bemutatni.

Kassa, 1943 Szent András ünnepén.

P. FEHÉR MÁTYÁS O. P.
püspöki könyvtáros.

Tartalom

	Old.
Kódexek 1378—1467-ig	7
Régi kéziratok 1700—1809-ig	17
A püspöki könyvtár ősnymtatványai 1526-ig	25
A plébániai könyvtár ősnymtatványai 1526-ig	47
Régi magyar könyvtár magyar nyelvű kiadványai 1711-ig	57
Régi magyar könyvtár latin nyelvű kiadványai 1711-ig . .	73

Kódexek 1378—1467-ig

ADALBERTUS PRAGENSIS: DE FREQUENTATIONE COMMUNIONIS. In rubro: »De frequentatione communionis magistri Adalberti pragensis study sacrae theologiae professoris. A kézirat kezdete: »Karissimo socio suo et amico Martino plebano Sancti Martini in vico armificum maioris uni. pragensis.« Végződik f. 6. b. Ugyan ezen az oldalon in rubro: »Incipit liber quidam, qui dicitur kanonale diuinorum opus editus per magistrum Matheum de Cracowia Sacre Theologie professorem in universitate studij pragensis premotum.« *Papírkódex 1420-ból.* XV. századi fatáblás bőrkötésén egykorú cím: »De frequentatione communionis et cetera plura rite solvendi.« Récsei jelzése: Codex 5. a.

ADALBERTUS PRAGENSIS: DEUOTIS VIRGINIBUS MONASTERII SANCTI GEORGIJ PRAGENSIS O. S. B. Az előbbivel egybe van kötve és a 118. b. oldaltól 122. a. oldalig terjed. Utolsó szavai: »quod vobis concedat pater et filius et spiritus sanctus amen«. Közölve: »Studien und Mittheilungen aus d. Bened. Orden« 1890. II. Récsei jelzése: Codex 5. h.

AUGUSTINUS: DE SPIRITU SANCTO. »Incipit liber sancti Augustini de spiritu sancto. Kezdet: »Quoniam dictum est michi, ut me ipsam cognoscam sustinere non possum...« *Papírkódex 1378-ből,* negyedréthben 181 főlíoni terjedelemben, amely 16 különféle munkát tartalmaz. Szent Ágoston kis opusa f. 48—72-ig terjed. Az első könyvtábla belsején pergamenre írt német nyelvű szerződéstörredék »nach Christes geburt Driuzhenhundert Jar« jelzéssel. A sötét bőrkötés első táblájára apró pergament szeletkék vannak ragasztva a következő címmel: »Ysaac de accessu animae ad deum.« A hátsó könyvtábla belső oldalán: »domine Maguntie || Patribus Karthusiensibus«. Récsei jelzése: Codex 3. b.

AUGUSTINUS: ENCHIRIDION. In rubro: »Incipit Enchiridion Beati Augustini.« Kezdet: »Dici non potest dilectissime

fili laurenti quantum tua eruditione deletur.« Az előbbi opus végén, a 72. b. oldalon kezdődik és tart a 97. b. oldalig. Egybe van kötve az előbbi kódexszel, Récsei jelzése: Codex 3. c.

AUGUSTINUS: DE MEDICINA ANIMAE. Ugyancsak egybe van kötve az előbbi kódexszel. Kezdődik a 98. a. oldalon a következő szavakkal: »Rogas me frater charissime, ut ea, qua de medicina animae...« és végződik a 97. b. oldal végén a következő rubrummal festett mondattal: »Explicit liber beati Augustini de medicina anime et totius fidei xristiane.« Récsei jelzése: Codex 3. d.

BERNHARDUS: MEDITATIONES. Egybekötve az előbbi opusculummal. Kezdődik a 113. a. fólión »Incipiunt meditationes beati Bernhardi« és végződik a 125. b. fólión »qui vivit et regnat in ss.« szöveggel. Récsei jelzése: Codex 3. f.

BERNHARDUS: PLANCTUS. Egybekötve az előbbi kódexszel a 125. b. oldaltól a 130. a. végéig terjed és a következő szavakkal kezdődik »Quis dabit capiti meo aquam. Récsei jelzése: Codex 3. g.

BERNHARDUS: SCALA. Egybe van kötve az előbbi kódexrészekkel. A 154. a. oldalon in rubro »Incipit scala beati bernhardi.« A szöveg kezdete: »Beate vite dulcedinem lectio inquit meditatio invenit.« A csupán négy oldalnyi opusculum a 156. b. oldalon végződik: »A sponso tuo frequenter visitari merearis. Amen. Explicit scala beati bernhardi anno domini 1378.« Récsei jelzése: Codex 3. k.

BERNHARDUS: FORMULA VITAE HONESTAE. Pergamen kódex a XV. század elejéről, szép iniciálékkal, 183 lapnyi terjedelme van negyedrébten. A kódex 8 kisebb munkának a gyűjteménye, amelyek között az első Szent Bernát aszketikis munkája. Kezdődik a 3. a. oldalon »Incipit forma S. Bernardi« címmel és a 9. b. oldalon fejeződik be. Récsei jelzése: Codex 4. a.

BERNHARDUS: DE MODESTIA CLERICI. Szent Bernát költeménye az előbbi kódex 81. b. — 82. a. oldalán, gyönyörű aranyozott iniciáléval. Kezdet: »O bone claustralis.« Récsei jelzése: Codex 4. d.

BERNHARDUS: FORMULA NOVITIORUM. Ugyancsak az előbbi kódex egyik alkotórésze. Kezdődik a 82. b. oldalon

»Cristus nobis tradidit formulam viuam« szavakkal és a 89. b. oldalon végződik »et a malo liberent in eternum amen« mondattal. Récsei jelzése: Codex 4. e.

BERNHARDUS: *MEDITATIO*. Egybe van kötve Adalbertus Pragensis 1420-ban írt kódexével, amelynek 97. a.-tól 109. b.-ig terjedő részét alkotja. Kezdeté: »Imitare et tu hunc serpente in hac parte.« Récsei jelzése: Codex 5. f.

BOETIUS: *DE SUMMA TRINITATE*. Az 1378-s keltezésű kódex egyik kisebb része a 109. a. oldaltól in rubro »Incipit libellus boetij de summa trinitate« szöveggel és végződik a 112. b. oldal végén a következő szavakkal: »si potes rationem coniuge.« Récsei jelzése: Codex 3. e.

BONA CARDINALIS: *SANCTA ET INTEMERATA DEI GENITRIX SEMPER VIRGO MARIA IN LIBRO V. REGUM*. Szűz Mária őszövétségei allegóriának felsorolása, amelynek a lapszéleken is fel vannak tüntetve. Terjedelme a már említett 1378-as dátum papírkódexben nem nagy: mindössze a 171. a. oldaltól a 177. a. oldalig terjed. A végén rubrumban »Hoc opus est Bona cardinalis.« Récsei jelzése: Codex 3. p.

BONAVENTURA: *FORMULA VITAE*. Hasonló tartalmú aszkétikus munka, mint Szent Bernát »formula honestae vitae« című libellusa, amellyel egybe van kötve. A 45. a. oldalon kezdődik a szövege és a 81. a. oldalon fejeződik be »Explicit Bonaventurae formula« szavakkal. Récsei jelzése: Codex 4. f.

CLEMENS PAPA: *EPISTOLAE*. Papír kódex a XV. század első feléből másodréteg nagyságú 336, későbbi számozású fólióval. Írása nagyon nehezen olvasható, amit még jobban nehezít a sok lapszéli betoldás és más oda nem illő szövegek egy jóval későbbi kéztől. Olasz provenienciát mutat. Kezdő szavai: »Epistole Clementis pape et aliorum ad diuersas personas.« Egykorú fatáblás, pergamen kötés. Récsei jelzése: Codex 7.

CONRADUS DE BRACILIS: *QUESTIO DE ANIMA CHRISTI*. Az 1378. évi dátummal ellátott kódex egy részét alkotja a 159. a. oldaltól kezdve a következő szavakkal az élen: »Utrum beata Christi anima in eterna sapientia cognoscat omnia cognoscibilia.« A befejezés jelzi a mű szerzőjének a nevét a 166. b. oldalon: »Explicit questio de anima xti per reverendum magistrum conradum de bracilis sacre scripture

professorem in studio pragensi determinata.« Récsei jelzése: Codex 3. m.

CONRADUS: EXPOSITIO MISSAE. Kéthasábos *papír kódex*, 190 másodréti terjedelemben az 1429-ik évből. Kezdeté: »Hic pono tabularium titulorum.« Végződik a 102. b. oldalon a következő zárószavakkal: »Explicit istius totius operis et per totum opus de quo sit xtus benedictus nunc et in eternum amen. finitum fuit anno domini 1429 fer .3. post festum pasche XXma. conrad... conventualium. A legvégén 7 levél index. Alig lehet már olvasni, annyira halavány szöveg. Egykorú fatáblás, fehérbőr kötésű tábláján van a cím: *Expositio missae*. A belső oldalon régi tulajdonosának a neve: »*Ex libris Monasterii S. Matris Wiblingensis*.« Récsei jelzése: Codex 6.

HUMBERTUS O. P.: EPISTOLA AD RELIGIOSOS. Ugyan abban a kódexben foglal helyet, ahol Szent Bernát munkái vannak. Kezdődik a 180. a. oldalon »Incipit prologus in epistolam Humberty ad religiosos« szavakkal és végződik a 183. b. oldalon. Récsei az írás jellegéből a XV. század elejéről származtatja. A Prágához közel lévő karthauzi kolostor könyvtárának tulajdona volt. Récsei jelzése: Codex 4. h.

JACOBUS O. P.: SERMONES PRO DOMINICIS ET TOTIUS ANNI FESTIS. *Hártyakódex* 1454-ből negyedréti alakban kéthasábos 248 levélen. 160 szentbeszédet tartalmaz. Szerzője a kassai dominikánusok perjele volt, mint azt egy újmiséni tartott szentbeszédből megállapíthatjuk. Szent Erzsébetről két szentbeszédet tartalmaz helyi vonatkozásokkal. A 121. b. oldal után egy 6 levélnyi terjedelmű tárgymutatót iktatott közbe egy későbbi, de ugyancsak XV. századi kéz. Bejegyzés: »Sermones pro Dominicis et totius anni Festis Fratris Jacobi O. P.« — »*Iste liber est Conventus fratrum Ordinis predicatorum Anno dni, 1454.*« Egy másik helyen: »*Iste liber est Conventus Cassoviensis in Hungaria ord. Predicatorum.*« Még 1788-ban is a kassai domonkos könyvtár tulajdona volt és a jelek szerint a Domonkos Rend reformálásakor püspöki titkárrá lett régi tartományfőnök Rasovszky Domonkos adta a püspöki könyvtárnak. Az egészen újkori félvászon kötésnél a margóból nagyon sokat elvágtak és megcsonkították. Récsei jelzése: Codex 9.

JOHANNES SUO DEI CAMER: SUMMA VIRTUTUM. Szent Bernát munkáival egy kódexbe kötve a 10. a. oldaltól a 44. b. oldalig terjed és a következő szavakkal végződik: »Explicit Summa virtutum edita a Camer. Johanne suo Dei.« Récsei jelzése: Codex 4. b.

JOHANNES EPPUS PRAGENSIS: EPISTOLA MISSA AD HENRICUM REGEM ROMANUM. Az 1420-as évi keltezésű kódexbe kötve kezdődik a 117. b. oldalon: »Serenissimo domino domino henrico Romanorum Regi semper Augusto Johannes gratia Pragensis Episcopus« szavakkal kezdődik és végződik a 118. a. oldalon »finita est Epistola missa ad henricum Regem Rom.« Récsei jelzése: Codex 5. g.

JOHANNES POPPE CANO: GLOSSA SUPER APOCALIPSIM. *Hártyakódex 1438-ik évi dátummal* 110 negyedrényi terjedelemben. Kezdet: »Apocalipsis Jesu Christi, quam dedit illi Deus patefacere etc.« Végződik a 110. oldalon »Explicit liber Apocalipsis per manis Johannis Poppe Cano a Cremsirensis Anno domini 1438 in die sancti Tyburtii et Radegundis virginis et spinee corone domini nostri Jésu Christi.« Írása nagyon fakó, alig betűzhető. Egykorú fatáblás bőrkötés. Récsei jelzése: Codex 8.

MATHEUS DE CRACOWIA: RATIONALE DIVINORUM OPUS. Az 1420-as évjelzésű kódex egyik tekintélyes része a 6. a. oldaltól 56. b. oldalig. Végző sorai: »editus in studio pragensis per magistrum Matheum de Cracowia sacre Theologie professorem in Universitate Studii pragensis permotu & liber continet tractatus septem prot ponitur in prohemio libri, qui liber valet pro conscientia regulanda«. Récsei jelzése: Codex 5. b.

MATHEUS DE CRACOWIA: DIALOGUS CONSCIENTIE ET RATIONIS. Az előbbihez van kötve és terjed az 59. a. oldaltól »multorum, tam clericorum, quam laicorum querela est« kezdő szavakkal egészen a 79. b. oldalig. Az elején in rubro: »Incipit prologus in dialogum Constencie et Rationis magistri Mathei de Cracowia.« Récsei jelzése: Codex 5. c.

OTTO DE FRISINGEN: CRONICA. *Papír kódex 1467-ből* 290 levéllel. Címül »Cathalogus Regum et Pontificum« felírást adta neki egy későbbi kéz, ámbár Frisingeni Ottó híres krónikájáról van szó. A 146. b. oldalon ezt nyíltan is meg-

találjuk: »Explicit Cronica Ottonis episcopi frisingen ordinata pro libris et capta anno 1467. Végződik a 291. a. oldalon, amely után több lapot erőszakkal kivágtak. A szövegben nagyon sok magyar vonatkozás található. Írása nagyon szép, könnyen olvasható. Kötése egykorú préselt barna bőrkötés fatáblával. Récsei jelzése: Codex 11.

PSALTERIUM. *A wiblingeni S. Martin kolostor könyvtárából származik.* Negyedréti nagyságú papírra írt, kezdetleges jellegű kézirat. Kezdetén négy lapon át »Kalendarium« a magyar ünnepekre való különös tekintet nélkül. Terjedelme 173 levél. *A kézirat a XIV. századi írások jellegét mutatja.* Egykorú sötétbarna bőr és fatáblás kötése van és régente gótstílusú sárgaréz kapocs tartotta össze, amelyből ma már csak egy van rajta. Récsei jelzése: Codex 2.

SERMONES DOMINICALES. Frater Jacobus Sermoival teljesen hasonló kötésű kódex, amelynek a sorait *a kassai dominikánusok írták* és szentbeszédeit prédikálták. Több beszéd helyi vonatkozásokat is tartalmaz. Negyedréti 508 lapnyi terjedelemmel. Az első lapon: »Conventus Cassoviensis Ord. Predicatorum 1788.« *Récsei XIV. századi írásnak tartja, bár Frater Jacobus írásával teljesen azonosítható legalább is részeiben, azok pedig 1454-ből származnak.* Récsei jelzése: Codex 10.

THOMAS DE AQUINO: ORATIO DOMINICALIS. Az 1378-as keltezésű kódexhez van kötve, amelynek a 156. b. oldalán kezdődik: »Hec est oratio dominicalis precellens omnes alias« szavakkal és tart a 159. a. oldalig, amelynek az aján: »edicio thome de aquino« jegyzés van in rubro. Récsei jelzése: Codex 2. 1.

THOMAS DE AQUINO: COMPENDIUM. Szent Bernát munkáihoz van kötve a 3. számú kódexben. Kezdeté a 90. a. oldalon: »Si vis in spiritu bene proficere . . .« szavakkal indul és tart a 100. b. oldal végéig »Explicit compendium S. Thomae.« Récsei jelzése: Codex 4. f.

THOMAS DE AQUINO: DE MODO CONFITENDI. XV. századi kézirat, amely egybe van kötve a kassai püspöki könyvtár legrégebbi ősnymtatványával, az Eichmann szótárral. A kassai dominikánus kolostor könyvtárához tartozott. Kilenc láncszemű caténa töredék van rajta. Szép tiszta írás, piros

iniciálékkal. Bejegyzés: »*Conventus Cassoviensis O. P. 1788.*«
Ez is Rassovszky Domonkos által került a püspöki könyvtár
tulajdonába. Récsei jelzése: Codex 12.

YSAAC SYRIACUS: *DE ACCESSU ANIMAE AD DEUM.*
A 2. számú kódex első része 1378-ból keltezve. Kezdődik az
1. a. oldalon: »Incipit libellus abbatis uisaac Syrie de accessu
anime ad Deum« szavakkal és végződik a 42. b. oldalon.
Récsei jelzése: Codex 3. a.

Régi kéziratok 1700—1809-ig

1. **ACTA IN CAUSA EPISCOPI ROSNAVIENSIS.** 2 rét, 130 oldal. Vegyesházassági kérdésekkel foglalkozik.
2. **ANGELUS A S. MARIA MAGDALENA O. S.** Augustini: *HISTORIA ORD. S. AUGUSTINI VIENNENSIS. 1780.* 252 oldal in folio. Ehhez járul még 8 oldalnyi »index rerum«.
3. **ARTICULI** Dom. Praelatorum, Baronum, Magnatum et Nobilium Coeterorumque Statuum et Ordinum Regni Hungariae Patriumque eidem annexarum in Generali eorundem Conventu pro die XX. mensis Junij Anni MDCCXII in Liberam ac Regiam Civitatem Posoniensem indicto et continuavite in praesens usque celebrato conclusi. — Nagyon rossz állapotban van, mert nedvesség miatt megpenészedett.
4. **BENCZUR JÓZSEF:** Institutiones Juris Publici Regni Hungariae. 101 fólió terjedelmű 1795-ből származó kézirat.
5. **BESSENYEI GYÖRGY:** »A Természet Világa — vagy A Józan Okosság. Második könyv. Második Kötés. E munkának Első Könyve 1802-ben küldetett a Felső Consiliumhoz. Mellynek sorsárul mind eddig az Író semmit sem tudhat. Következni fog az Harmadik Könyv is.« 5 oldalnyi bevezetés és »Olvasóhoz« szóló megszólítás után következik a tulajdonképpeni kézirat 61 oldalon keresztül. Tiszta szép írás. Későbbi másolat.
6. **CONSCRIPTIO ECCLESiarUM ET PAROCHiarUM** in Inclyto Comitatu Aba-Ujvariensi per Districtum Cassoviensem peracta Anno 1746. — 264 fólió terjedelmű. Papírtábla kötés.
7. **CONSPECTUS FUNDORUM FUNDATIONALIUM** ab Anno 1792—1827. — 201 oldal in fólió és kb. ugyanannyi kimutatási táblázat. Papírkötés.

8. **CRONICA** »des Hochlöblichen *Erzstifts Salzburg*, dainnen Erstlich von Gelegenheit Orth Gestalt des Erzstifts Salzburg gehandelt virdt, nachvolgendt alle Hochwürdigste in Gott Bischoue und Erz-Bischoue so dem Hochlöblichen Erzstift Salzburg von Zeiten St. RUDBERTI bis auf ietziige Zeit vorgestanden unnd daselbe Regiret haben Beschrieben werden Alles mit sonderem fleiss zusammen Getragen mit 72. fein gemahlten Wappen«. Nagyön szép példány, préselt bőrkötéssel, sárgaréz kapsokkal, 172 fólió terjedelemben.
9. **ELENCHUS LITTERALIUM DOCUMENTORUM DIVERSORUM ORDINUM.** (Domonkosok, klarisszák és jezsuiták vannak leginkább képviselve benne.) 57 fóliónyi terjedelmű. Egyszerű papírkötés.
10. **INTROITUS PARATAE PECUNIAE AD CAMERAM REGIAM PRAESENTATAE.** Kezd. f. 2. a. »Perceptio, Subsidiorum 1558 et Restantiae 1557.« Felső részén megpenészesedett ívrétnyi kézirat.
11. **JACOB GRETSCHER JESUIT.** Ismeretlen szerző 67 fóliónyi, félodalos hasábon írta meg Gretscher S. J. életrajzát. Papírkötés. XVIII. századi írás.
12. **KÁMÁNHÁZY LÁSZLÓ** váci püspök: *COMPENDIUM SERMONUM.* 133 fóliónyi terjedelme 28 szentbeszédet tartalmaz latinul.
13. **KOVACHICH GYÖRGY MÁRTON:** *MEDITATIO DE JURE MUNCIPALI.* 14 fólió. Papírkötés.
14. »**LICETNE** Episcopis et Parochis et derelictis Residentiis suis in Diatis et aliis Dicasteriis in Politica Regni Negotia sese immiscere? 1792.« Ismeretlen szerző műve. 17 fólió féloldalán.
15. **MAUSOLAEUM SEU CRYPTARIUM SANCTA CRUCIS.** A heiligenkreuzi cisztercita apátság mausoleumának leírása a síremlékek művészi rajzaival. 96 fólió terjedelmű nagyon szép kézirat a XVII. századból. A végén a Babenberg-családra vonatkozó funebris adatok sorozata van.
16. **MINEK A PAP AZ ORSZÁGGYÜLÉSBEN.** 1791. Ugyanattól az ismeretlen szerzőtől, aki 12. számú kéziratunkat írta. 8 fólió.

17. **MISCELLANEA.** Vaskos iratköteg puha papírtáblában. Legnagyobb részét Gusztini János nyitrai püspök által elrendelt urbárium összeírás a püspökség és káptalani birtokokról és egyházi állapotokról 1765-ből. A többi kéziratok Felsőnyugatmagyarország egyházi viszonyait tárgyalják.
18. **MISCELLANEA.** Molnár B. János kanonok utazása Budáról a Szepességbe 1784-ben. Sok jegyzet a Felsőmagyarországi és társadalmi viszonyokról a XVIII. század végén. Egybe van kötve vele ugyancsak Molnár kanonok fordításából Werbőczy Tripartitumából sok részlet magyar fordításban.
19. **NITZKY CHRISTOF: STAATSKENNTNIS VON UNGARN.** 46 főlínyi terjedelmű XVIII. századi munka. Papírkötés.
20. **NORMA CIRCA PROCESSUS INSTITUENDOS.** Quot sunt fora Judiciaria in Regno Hungariae? 52 főlínyi értekezés a XVIII. század végéről ismeretlen szerző tollából. Papírkötés.
21. **SERIES ARCHI- ET EPISCOPORUM REGNI HUNGARIAE.** Pray György: »Specimen Hierarchie Hungariae...« Pozsony, 1776-ban megjelent könyvének névsorát vette át az ismeretlen XVIII. századi író. Penészes.
22. **PATACHICH BALTHASAR: EXTRACTUS PROJECTI** quod de Statu Ecclesiastico Politico, Juridico et Militari Hungariae Anno 1699 elaboravit.« XVIII. századi másolata az eredetinek. Papírkötés.
23. **»RATIONES GENERALIS PERCEPTOR: SACR. CAES. AC REGIAE MATTIS CAMERAE HUNG. DE ANNO 1639.«** Papírkötés.
24. **»RATIO SUPER PERCEPTIONE ET EROGATIONE PROWENTUUM CAMERAE SCEPUSIENSIS SACRAE CAESAREA REGIAEQU. MTATIS DE ANNO MILLESIMO QUINGENTESIMO, SEPTUAGESIMO SEPTIMO PER ME GEORGIUM KAPRONCZAY** Perceptorem conscript. Camerae 26. Marci 1578.« 82 levél. Az utolsó levél alján kis pecsét Georgius Kapronczay sajátkezű aláírásával. Ívrét kézirat, melynek lapjai szélükön elkorhadtak.

25. **»RATIO MAGNIFICI QVON. DONI STEPHANI DOCZY PERCEPTIONES ET EROGATIONES PECUNIAE CORONALIS ANNORUM INTROSCRIPTORUM 1626, 1627, 1628, 1629.«** A 81. levél végén »Andreas Kinsky és Georgius Istuan porkolab« aláírásával és pecsétjével ellátott nyugtázás. Tábla nélkül.
26. **»RATIONES PERCEPTORIS CAMERAE VNG. ANNI 1627.«** Pecsét és aláírás: »Emericus Ebeczky mp. Perceptor Camerae.«
27. **»RATIO PERCEPTORIS CAMERAE HUNGARICAE ANGARIAE PRIMAE ET SECUNDAE. ANNI MD.CXXXIV.«** F. 1. a. »Restantia Domini Perceptoris Anni 1633.« F. 20. a. »Sequitur Erogatio Praescriptorum Prouentum.« F. 35. a. »Sequitur Solutio Salariorum dnorum Externorum Officialium & aliorum Veredariorum.« Végz.: f. 51. a. »Actum in Perceptoratu Camerae hungaricae die ultima Junij Anno Millesimo Sexcentesimo Trigesimo Quarto.« Pecsét és aláírás: »Johannes Corbelius.« Hártyakötés.
28. **»REGESTUM CAMERAE HUNGARICAE ANNO MILLESIMO QUINGENTESIMO SEPTUAGESIMO NONO, PERCEPTORUM ATQU. EROGATORUM IN OFFICINA CONTRASCRIBATUS CONSCRIPTUM 1579.«** A felső szélén jócskán lerothadt kézirat.
29. **SZIRMAY ANTAL:** »*CASTIS OMNIA CASTA*, azaz pajkos de furtsa gondolatok, melyeknek kár volna ell veszni azért is Megtartás végett által adattak Méltóságos Bárá Kis-Sennyei Sennyei János Urna, Császári és Királyi Apostoli Felség valóságos kamarássának, eő Nagyságának 1809. eszt.« 140 oldalas másodréti könyv Szirmay Antal verseivel.
30. **SZIRMAY ANTAL:** *COLLECTIONES DE HUNGARIA COLLECT.* 1782. Érdekes gyűjtemény. Különösen Kazinczy Ferenc fogságáról, Martinovics haláláról ír naplószerű beszámolót az általa látottakról és hallottakról. Az 1745. évi pozsonyi országgyűlést gúnyversben örökíti meg, résztvevőit sorra jellemzi verses formában. 645 fóliónyi a terjedelme. Félbörnkötés.

31. »STATUS SOLUTIONUM CAMERAE HUNGARIAE CONTINUATUS USQU. FINEM ANNI 1574.« Pergamentbe kötött, egyik szélén rothadásnak indult ívrét kézirat.
32. ÜRMÉNYI JÓZSEF: *OBSERVATIONES IN JUS PUBLICUM REGNI HUNGARIAE*. 1792. — 43 fólió terjedelmű, papírkötésű kézirat az eredetiről lemásolva.
33. *VISITATIO CANONICA EZTERHÁZYANA* 1775. I—II. kötet. Bőrkötés.

**A püspöki könyvtár ősnymtatványai
1526-ig**

AEGESIPPUS HISTORIOGRAPHUS: DE BELLO JUDAICO.

Anno salutis Humanae decimo supra M. D. ad nonas Junias.
Fólió félbörkötésben. — I. 43.

AIN GÖTLICHE ERMANUNG an die Ersamen weisen Ereunesten eltisten Etydgnossen zu Schweitz das sy sich vor frembden herren hüten und entladen Huldrichi ZWINGLI Ainuالتigen ver Künders des Euangelii Christi Jesu. M. D. XXII. Az előszó végén: Leben zu Zürich am XVI tag Mayens im Jar M. D. XXII. 8r. M. Lutherum concern. 1. — I. 96.

ALBERTUS MAGNUS: LEGENDA Colophon. Explicit luculentum opus // metricum per quendam fratrem Ordinis Predicato // rum conuentus Coloniensis dictatum Anno dni M. // cccc.xc. sup vita. miraculis venerabilis fratris do/mini Alberti magni ratisponens Episcopi prefati ordinis // doctoris in omni scientia singularissimi. F. 45. b. Sequitur expositio aliquo// rum difficultium termino. predicto. HAIN 11,915. — I. 12.

ASTENSUS: TEXTUS CANONUM PENITENTIA/LIUM. cunctis curam animarum // habentibus multum salutis atqu. perutilis de verbo ad verbum // pene, de summa FRATRIS ASTENSIS ordinis minorum extractus. 4-o. 6 levél sztlan, évszám nélkül gót b. Összekötve »Varia« c. a. vászonba másokkal. HAIN 15446. — I. 29.

ASTESANUS: SUMMA »Incipit SUMMA FRATRIS ASTESANI de casib. ad honore. dei immortal et diligente exhortationem dni // Johannis Galetani.« Term. f. 432. a. A végén: »Sigillum Bibliothecae Ochsenhusane.« HAIN 1892. sz. — I. 2.

AUGUSTINUS: CANONES IUXTA TRIPLICEM QUAM EDIDIT REGULAM. Impressum Argentine // arte. impesis solertissimi viri Martini schott. Anno salut. // M/cccc.XC. Deinde sex versus c. inser. Monumenta ad lectorem, et sub-

scr. Kötetlen. Bejegyzés: »Liber Joan. Drexani nunc. Biblioth. carmel. Coloniensis ex ipsius testamento an. 1635.« HAIN 2076. — I. 13.

AUGUSTINUS: OPUSCULA PLURIMA, videl. Meditationes, Soliloquia etc. Uenitiis p. Octavia//num Scotum Modoetiensem... Millesimo. Joane Mocenico inclyto Uenetarum Duce. F. 272. a. Félvászsonkötés. HAIN 1946. — I. 9.

BARTHOLOMEUS DE CHAIMIS: INTERROGATORIUM SEU CONFESSIOALE. »Explicit interrogatoriu. sive // confessionale putile. Per ve//nerabilem fratrem Bartholo//meum de Chaymis de medi//olando ordinis minorum editum // in loco sancte Mariae de ange//lis apud mediolanu, Impres//sumq. sum. Anno domini. Mil//lesimo quadringentesimo octua//gesimo, die vero tricesim opri//mo mensis May.« HAIN 2485. — I. 5.

BEBELIUS: OPUSCULA. »Argentorati denuo ex Aedibus Matthiae Schürery Mense Aug. Anno MDXIII. Regnate Imp. Maximil. J. F. Aug.« Panzer VI. 67, 336. Bejegyzés: »*Liber valde rarus*. Vide Bauer V. 1. pag. 58. Vide Freytag pag. 78. Vide Bibl. Ebner Vol. 1. p. 238. Vide Götz Memorab. Tim. 3. p. 51. Vide Anal. typogr. Vol. 6. p. 67. Vide Biblio. Panzer V. p. 120. Vide Eerts bibliog. Lex. Nro. 1816.« — I. 65.

BIBLIA LATINA. »Exactum est inclyta in urbe venetiarum sacro sanctum bible volumen integerrimis expoli//tusq. (sic.) litterarum characteribus. Magistri Jo//hannis dicti magni: Herbart de selgeustat // alemani: qui salua omnium pace ausum illud // affirmare: ceteros facile omnes hac tempe//state supereminet. Olympiadibus dominicis. Anno Vo. MCCCXXXIII. pri//die Kalendas May.« Szép festett initia-lékkal, gyönyörű ép példány, új bőrkötés, arany metszéssel. HAIN 3091. — I. 7.

BIBLIA LATINA. Az előbbivel tökéletesen megegyező példány. A második levél nem a könyvhöz való, hanem a »missale frm. predicatorum« 236-ik számozatlan levele, amint ugyan-ilyen az illető misekönyvnek könyvtárban levő példányában található. A könyvtáblára ez van írva: »Editio perrara, vide Götz Merkwürdig k. d. Desdner Biblioth. pag. 179.« Bauer Vol. 1. p. 92. Maittaire Annal. p. 200. HAIN 3091. — I. 8.

BIBLIA LATINA. »Explicit biblia impressa Uene//tjis per Franciscum de hailbrun // MCCCCLXXX.« A vége: Expli-
ciunt Interpretatio//nes hebraicorum nominum. // Laus Deo.« Szép festett, s átaranyozott initialékkal, újabb bőrkötés. HAIN 3078. — I. 4.

BIBLIA CUM CONCORDANTYS. Anno legis no//ue Millesimo quadringentesimo nonagesimo primo. Papírba kötve. Be-
jegyzés: »Monasterii Aulae Regiae.« HAIN 3108. — I. 14.

BIBLIA. »Explicit biblia diligentissime emendata cum concor-
dantiis non solum eiusdem: sed juris Canonici: summariis omnia capitum diuisionibus: quattuor repertoriis oppositis numerique. Foliorum distinctione vnacum compendiolo totius biblie p. rythmos descripto cumqu. vera nominum hebraico-
rum interpretatione e nono emendatorum Lugduni in offi-
cina JACOBI MARSCHAL. Anno dni DECIMO NONO SUPRA MILLESIMUM. Decimoseptimo Kalendas Novembris. (1019 nyílt tévedés, 1519 akar lenni!) Bőrkötésben. PANZER VII. 327., 399. — I. 81.

BONAVENTURA: OPUSCULA. †*PARS PRIMA.* »Impressi Venetiis. Anno domini MCCCCIII. — *SECUNDA PARS.* »In florentissima Venetiarum urbe sub annis dni MCCCCIII. 2. Mag. studiosissime impressa feliciter explicit.« — I. 48.

BREUARIUM HALBERSTADIENSE. 4-o. charact. gót. dupl. column. Sine anno et loco. Papírtábla kötés. HAIN 3483. — I. 36.

BREUIARIUM MAGDEBURGENSE. In fine 128. a. »Canonicarum horarum liber scm ordinem // rubrice Sancte ecclesie Magdeburgensis // summ. studio revisus atqu. denuo correctus // in officina Georgy Stuchs. Cuius Nuren//bergensis impressus. Anno a oartu virginis // gloriosissime Millesimo quingentesimo quin//todecimo mensis Octobris die vigesimo primo finit.« PANZER VII. 454., 103. — I. 37.

BYT UND VERMANUNG AN DOCTOR OCHSSENFART. »Endressen Boden, von Carolstadt Wittenberg.« Ajánlva: »hern Haussen Ochssenfart Doctor zu Leipzig wunsch ich Andreas BODENSTEINN etc.« Végül: »Gedruckt zu Wittenberg. M.D.XXII. Jar.« — I. 97.

»**CLARORUM VIVORUM EPISTOLAE** latinae, graecae et hebraicae uariis temporibus missae ad JOANNEM REUCHLIN Phorcensem L. L. doctorem. Colophon: Tubinge per Joannem Anshelmum, Badensem, Mense Martio Anno MDXIII.« 4-o. Félbörkötés. PANZER VIII. 325., 28. — I. 66.

COMPENDIUM IURIS CANONICI. In fine: »Finit compendium iuris canonici, im//pressum Argentine: anno dni MCCCC//IX. in die scte Appolonie virginis et martiris.« HAIN 5558. — I. 35.

»**CONDEMNATIO DOCTRINALIS LIBRORUM MARTINI LUTHERI**, per quosdam Magistros Louanien. & coloniensem facta. Responsio Lutheraniana. Ad eandem condemnationem. Selestady apud Lasarum Schurerium, in gratias utriusque partis. M.D.XX. Ajánlás: Spectabilibus et Praeclarissimis iuris. Magistris nostris. Decano & facultati Theologie, Louanien. amicis tanquam fratribus E.P.V. amicus & confrater A. Car. Dertusen.« Egybekötve másokkal. PANZER VIII. 291. — I. 88.

CRONICK DER STAT AUGSPURG. »Ain beschlussred disser Kronick duo paginae, in quorum fine Volendung dyss wercks in der Kaiserlichen reichstat Augspurg des eltesten vaterland ainer der Schwabe mit fürdrang aines liebhabers // alter // und götlicher auch Euangelischer warhait. Die dann auff dise zeit // ain schönen lieblichen verstendigen glantz aller welt zu der seligkait zu gut überkommen und auss. d'vynstri bis ans lycht gebracht worden ist // Und Gedruckt durch Melchior Rammingen im jar M.DXXII.« 3 levél miniaturokkal. Folum magn. 4-o. Félvászonzkötés. — I. 94.

DE CANONE MISSAE HULDRYCHI ZWINGLI EPICHRISIS. Colophon: »Tiguri Per Christipharu. Froschauer Anno MDXXIII.« 4-o. Papírba fűzve. PANZER VIII. 307., 2. — I. 100.

DE CAPTIVITATE BABYLONICA ECCLESIAE, Praeludium Martini Lutheri. 8r. PANZER IX. 184., 233. — I. 93.

DETECTIO PRAE//STIGIARUM cuiusdam libelli germaniae scripti, ficto auctoris titulo cum hac inscriptione: »**ERASMI & LUTHERI OPINIONES DE COENA DOMINI.**« Végén: »Basileae apud Joan. Frob. An. M.D.XXVI. Mense Junio.« 8r. — I. 104.

DIVUS AMADEUS: DE MARIA Virginea Matre. A címlap miniatűr metszettel díszítve, 1516. évszámmal. »Friburgi postridie Idus Julius An. D.M.DXVII. Eiusdem G. S. Carmen ad libellum.« — 4-o. PANZER VI. 202., 204. — I. 78.

ELEGANTiarum VIGINTI PERCEPTA. »Impressa Liptzk per Melchiore lotter. Anno domini Millesimo quingentisimo octouo (1508).« 4-o. Az első lapon: »Doctor Bohuslov« cím alatt érthetetlen kézírás van. — I. 56.

ENCHRIDION JOCORUM COMMUNium ADVERSUS LUTTERANOS. »Ab autore iam quarto cognitum & tribus locis auctum a pluribus mensis Calcographi emunctum Ingolstadii.« 8-o. Colophon: »Ingolstadii Anno salutis Humanae MDXXVII. mense Februario.« Összekötve »Cochleus Dialogus de bello« és »Authenticae Inst.« című művekkel. PANZER VI. 128., 20. — I. 105.

ENEAS SILUS: GERMANIA. Végén: »Excusum in inclita urbe Argentinensis per Renatum. Beck in edibus zum Tiergarten. Anno virginei partus. Sesqui millesimo XV—XVI. Kat. July.« A címlapon bejegyzés: »Sum ex libris Bonifacy Neonylii Bidoneapensis 78. Si Deus pro nobis quis contra nos.« — Félbórkötés. PANZER VI. 75., 410. — I. 70.

EPITOME THEOLOGICE VERITATIS. Végén: »Impressa Colonie in officina pie memorie Henrici Quentel Anno MCCCCVI.« 4-o. Összekötve »Miscellanea 4.« cím alatt másokkal. PANZER VI. 357., 98. — I. 53.

ERASMUS von ROTERODAM: (Dulce bellum in expertis.) »Eyn gemeyn sprüchwort. DER KRIEG IST LUSTIG DEM UNERFARNEN // durch den allergelehrtesten ERASMUS von ROTERODAM erstlich zu latein gar künstlich aussgelegt Un etzo durch her ULRICHE VARNBÜLER ge- teuscht. Inwelhem die allerheylsam est fruchtbarkeit des frides // un derverderplichest nachteyl des kriegs under- scheidlich // auch vyl güter erbarer precept // lere // warnug // un ermanungen angezeigt sein // meniglich zu lessen nit minder nutz dann notturftig. Gedruckt zu Basel // durch Andream Cartandrum an dem sechsten tag Novembris Anno M.D.XIX.« Egybekötve »Paradoxa ducentá«-val. — I. 84.

ERASMUS ROTTERDAMUS: NOVUM INSTRUMENTUM. Colophon: »Basileae in aedibus Joannis Febronii Hammel-

burgensis mense Februario. Anno MDXVI.« Febronius címe-
rével. A táblára ragasztva: »*Ex biblioth. Franc. Jos. Comitis
de Hüenburg*« címer. Egykorú barna bőrkötés. PANZER VI.
196., 159. — I. 72.

EUSEBIUS CREMONENSIS: EPISTOLA AD DAMASUM.
Colophon: »Explicit epistola beati Cyrilli secundi Jerosoli-
mitani episcopi ad eximium dictorem Augustinum Iponensis
episcopum de miraculis gliosissimi Jeronimi. Per C. Stahel
e Benedicti socior. Patawie Impressu Olimpiadibus dominicis.
m.cccc.l.xxxii. Septimo kalendas. Augustus.« HAIN 6721. —
I. 6.

EVANGELISTARUM FIGURAE. 1504. Összekötve Legenda
S. Alberti M. cím alatti 12 számmal. PANZER VIII. 228., 6.
I. 49.

FASCICULUS TEMPORUM. »Omnes anti//quorum cronicas
complectens.« Bőrkötés. HAIN 6916. — I. 32.

»**FIRNAMENTUM TRIUM ORDINUM,** Beatissimi Patris Fran-
cisci. Anno dnice natiuitatis Millesimo Quingentesimo Duo-
decimo // Iduum January Septimo.« Egykorú bőrkötésben.
PANZER VII. 563., 536. csak rövid címét közli. — I. 61.

FLORES SANCTI BERNARDI. Colophon: »Explicit liber flo-
rum dictorum. Beatissimi patris Bernardi Clarevallis abbatis.
Impressum Venetys per nobilem virum Luceantonium de
Gionta Florentium 1503 die ultimo Augusti Regnante inclyto
pncipe Leonardo Lauretano. Cum Privilegio.« Összekötve:
51. sz. alatti »Valdus de veritate contritionis«-szal.
PANZER VIII. 365., 218. — I. 47.

**GABRIEL BIEL: EPITOME // EXPOSITIONIS CANO//NIS
MISSE.** »Ex Tubingen Anno 1499. Ad Fridericum Meinberger
bibliopolam men//delinus stainbach. sacre theologie pfessor.
etv. Ex Tubing. gymnas. Anno dni 1499 vicesima die mensis
Februarii.« Colophon: »Explicit Epithoma expositorum sacri
canonis // laudatissimi viri Gabrielis Biel: sacre // theologie
licentiat. IN THUWINGN impressum.« HAIN 3181. — I. 24.

GREGORIANA SUPER NOVUM TESTAMENTUM. Az utolsó
levél végén: »Expliciunt exceptiones. Impresse (sic) Argen-
tini per Joannem Knobloch. Anno dni MDXVI. die XXVIII.
juli.« PANZER VI. 78., 428. — I. 68.

GUILLERMUS: POSTILLA. 4r. Colophi.: »Explicit concordantia quattuor euangelistarum, in passione dni // nostri Jesu Christi // inter priscas // haud facile secedet secunda: a quodam fratre // obseruatino // ordinis Minor. concinne digasta Operaqu. // Michaelis Furter pridie Nonis Februarii Basilee impressa // Regnante dno nostro Jesu Christo: Anno MDXIII. cui laus etc.« 4r. Kisebb-nagyobb g. betűkkel, számos szöveg közé nyomott kis metszettel. Papírtábla kötés. A címlapon bejegyzés: »*Ex libris Monasterii Sti Jacobi Sctorum Erfordiae, opera Joan Waltheri Abbatis 1598.*« Alább: »*Macarius Camerarius Abbas Scot. Erf. 1650.*« PANZER VI. 190., 112. — I. 68.

HENRICUS DE HASSIA: SECRETA SACERDOTUM. »Impressu Argentine per Mathiam Hupfuff Anno dni M VeVo.« 4r. Egybekötve »Miscellanea« cím alatt másokkal. PANZER VI. 33., 61. — I. 52.

HENRICUS DE HASSIA: »Plantator Viennensis gymnasii in Austria contra disceptationes et contrarias predicationes fratrum mendicantium *SUPER CONCEPTIONEM BTIS-SIME MARIAE VIRGINIS* et contra maculam scito Bernhardo mendaciter impositam. MCCCCC.« HAIN 8404. Nr. PANZER I. 66., 385. — I. 42.

HEINRICH VON HESSEN: DER SPIEGEL DER SELE. 4r. Végül: »Gedrückt zu Nuernberg durch Jobst Gutknecht. 1514.« — I. 67.

»**HIMMELWAGEN**, in welchen angezeygt wirt das gleich als der wagen auff wier redern geet. Also wirt auch mit bequemer temperatur oder proportion. Alles Vernünftliche Sittliche Christenliche wesen des menschen hinbracht auf widerstreyt der vier widerreden element un qualitet affection begnadigung christi. Gedrückt zu Nurnberg durch Jobst Gutknecht Anno 1519.« 4-o. 6 levél gót b. Összekötve »Miscellanea 2.« alatt másokkal. — I. 85.

HYERONIMUS: COMMENTARIOS IN PROPHETAS. »Apud inclytam Germaniae Basileam M.D.XVI.« A 135. levéltől kezdve csonka. Egész bőrkötés, a második tábla egyik fele letörve. Bőrbe s fatáblába van kötve. PANZER VIII. 372., 284. — I. 76.

JOHANNIS ANDREAE: *SUMMA SUP. QUARTO DECRE-TALIA.* »Impressa per Hieronymum Höltzel: ciuem Nurembergensem. Anno 1507. XV. die May.« 4r. PANZER VII. 444., 35. — I. 55.

JOHANNES ANDREE: »*SEXTUS DECRETALIUM* cum certis // additionibus JOHANNIS ANDREE. // Johann. de Amerbah et Johann Hammelburg Basilee regnante Maximiliano 1500.« Margarita Decretalium Basilee Nicolaus Kessler. 4r. — I. 41.

JOHANNES CHRISOSTOMUS: »*HOMILIE: DIVI JOANNIS CHRY//SOSTOMI*, archi episcopi Constantinopolitani, in Genesim // *HOMILIE*, Joanne OECOLAMPADII interprete.« »In onclyta Germaniae Basilea, apud Andream Cratandrum, mense Septembrii Anno MD.XXIII.« Erős fatábla és bór-kötés. Bejegyzés: »*Bibliothecae Thomae Csécsey, Parochi Encensis, Inscriptus Ao 1750*«. PANZER VI. 24., 501. — I. 99.

JOHANNES DURANTIS: *RATIONALE DIUINORUM.* »Explicit rationale diuinor. officior. Impssum argentine Anno domini M.d. i. Finitum tertia feria post diem sancte Lucie.« Fatáblába kötve, pergamen háttal. Az első táblán: »*olim Bibliothecae Ducumburgensis nunc vero ex singulari permagnae Charitatis beneficio Rvdssimi Dni Stephani Pescha digssimi Dni Praepositi ducumburgensis ad perintensas preces devotas Chrissimi Pris Ingri Doctoris perpetui Martini Wilffing studiorum Regentis emeriti solerter procurantis, hujatae nostrae Conventuali // pauperculae Bibliothecae Thulnensi plurium favorabiliter sub fine anni 777 gratiose donatum.*« A címlapon: »*Ex libris Johannis Heltman Choricapellani ad. S. Stephanum Viennae 1648.*« Alább: »*Casparus Derring Ibidem.*« PANZER VI. 27., 9. — I. 45.

JOHANNES DE LAPIDE: »*RESOLUTORIUM DUBIORUM CIRCA CELEBRATIONEM MISSARUM* occurrentium per venerabilem patrem dominum JOHANNEM DE LAPIDE doctorem Theologum pariensem ordinis Cartusiensis ex sacrorum probatorumqu doctorum scutetiis diligenter collectum. Impressum. Lyptzk per Arnoldum de Colonia.« Év-szám nélkül. Összekötve »*Varia*« cím alatt másokkal. PANZER I. 501., 292. — I. 40.

JOHANNES DE TRITTENHAM: *DE STATU ET RUINA MONASTICI ORDINIS.* 4r. Egybekötve »Legenda fratris Alberti« c. művel. HAIN 15., 625. — I. 16.

JOANNES ECK: »*ORATIONES THEOLOGI INGOLSTADIEN* accipe tres non inelegantes. De nobilitate literis exornanda et laude Marchionum Brandenburgensium.« Börbe egybekötve Cochleus leveleivel. PANZER VI. 144., 85., — I. 71.

JODOCUS EYCHMAN: *DICTIONARIUM LATINO-GERMANICUM.* Igen régi incunabulum. 4r. Börbe kötve és lánccal ellátva. 1788-ig a kassai domonkosoké volt. »Denum auctoritas inducat clarissimi doctissimique, sacrarum rarum professoris // mgri, Jodoci eychman de calwe & quod du per plurimos iam annos // heydelberge predicando quoslibet accuratissime docuit. huius // noui plenam sumpsit originem feries opusculi.« Megegyezik HAIN 11.024. sz. kiadásával, ki szerzőnek MELBER JOHANNES de Gerolzhofen-t mondja és szerinte Nürnbergben Wagner Péter nyomtatta. — I. 27.

JUDACUS ISSENNACHENUS: *EPITOME seu breuiarium DIALECTIAE.* »Impressum Erphordie per Mathiam Maler Anno 1512.« 4r. A—O. III. 70 sztlán levél gót betűkkel. A kassai domonkos könyvtáré volt. Jegyzetekkel teleírt példány papírba kötve. PANZER VI. 479., 28. IX. 458. — I. 62.

LACTANTIUS: *OPERA.* Colophon: »Diuina opera Lactantii Firmiani et aliorum supradictorum Impressa Venetiis mira arte et diligentia Johannis de tridino cognomento Tacuini finiunt. MCCCCIX. die III. Ianuarii dominante inclito principe Leonardo Lauredano.« Összekötve »Tertullian Apologetica«-jával. PANZER 369., 478. — I. 33.

LITANEIA GERMANORUM. 8r. »Mart. Lutherum concern.« cím alatt összekötve másokkal. PANZER IX. 129., 205. — I. 91.

LOCHER JACOBUS: »*THEOLOGICA EMPHASIS*« sive Dialogus super eminentia quatuor doct. eccl. Gregorii; Hieronimi; Augustini, Ambrosii cum sexcentum versibus. Ad Magn. ac. nobil. vir. dñum Heinr. de Sax Baronem et indign. eccl. Offenburgen. Rectorem Sine causa nihil 1496.« Össze-

kötve »Miscellana 5.« cím alatt másokkal. HAIN 10., 154. — I. 20.

LUDOVICUS VIVALDUS O. P.: *AUREUM OPUS DE VERITATE CONTRITIONIS.* »Per fratrem JO. LUDOVICUM VIUALDUM de monte regali ordinis pdicatorum sacre theologie pfessorum.« Colophon: »Clarissimum opus de veritate contritionis Lugdunum impressum per magistrum Johannem de vingle expensis magistri Stephani greynard. Anno dni millesimo quinguesimo quinto. Die vero quinta mensis septembris.« Összekötve 47. sz. alatti »Flores s. Bern.«-val. PANZER VII. 281., 54. — I. 51.

MARGARITA DECRETALIUM. Szép pergamenkötésben. HAIN 10756. — I. 11.

MARSILIUS FICINUS: *EPISTOLA VERITATIS.* »Florentini Philosophi Platonici Epistola veritatis de institutione principis ad cardinalem Riarium. Opera et impensis diserti Thomae wolff Basilee exaratae. Anno a partu virginis M.D.XIX. mensis martii XXIX.« Összekötve »Miscellanea 3.« alatt másokkal. PANZER VI. 216., 314. — I. 83.

MARTINI LUTHERI: *IVDICIVM DE VOTIS,* scriptum ad Episcopos & Diaconos Wittembergen Ecclesiae. Wittembergae. 4r. PANZER IX. 8., 112. — I. 92.

M. LUTHER: *ADVERSUS ANTICHRISTI BULLAM.* Wittembergae Anno, M.D.XX. 4r. »Mart. Lutherum concern. 1.« cím alatt egybekötve másokkal. PANZER IX. 125., 169. — I. 90.

MEFFRETH: *SERMONES.* »Ortulus regine de tempore.« Pars Hyemalis. »Incipit pars hyemalis Sermonum Meffreth.« Dúsan aranyozott, szép initialéval. PANZER I. 199., 308. — I. 31.

MISSALE CHARTUSIENSE. Colophon: »Habetis celeberrimi patres Cartusiani hoc vestrum missale pristina integritati restitutum qu. cum i vetustiori impssor. incuria depreanata fuere: in isto ope & auxilio potissimorum ordinis ari vera sortita sunt originem siculi ex collatione utriusque singularper cunctati videre licebit. Exarata aut Parisiis arte & industria Thielmani Kerner universatis parisiana librarii

curati. Anno salutis nre millesimo quingentesimo vigesimo. Die IX. mensis Augusti 1520.« Egész bőrkötés. PANZER VIII. 64., 1178. — I. 89.

MISSALE ECCLESIE SALTZEBURGENSIS. Címképen a salzburgi érsekség címere színezve. »Basilee ipressus quarto nonas decembres Anno dni millesimo qungetesimo decimo. Felici omine est exactus.« Egykorú kötésén gót betűkkel olvasható »Missale« felirat, sárgaréz díszítményén ihs. PANZER-nél nem található. — I. 60.

MISSALE EYSTETENSE. f. 1—6. Kalendarium. Dnics dieb. Bened. Salis et aquae f. 6—8. Registrum 3 levél. Ezután Fol. 1—CCLXIII == A—Z + A.a. — I.n.V. — Fol. CLVIII—CLVII-ig inclusive pergamenen, valamint a következő 6 levél is, melynek elején »Gabriel d.u.A. s.g.cp. Eystettensis aqu. Nureatensis epistola«, utána a püspök címere, a következő lapon a püspöknek képe teljes ornatusban, ennek tulsó oldalán Krisztus feszületen színezett fólió metszetekben.

Colophon: »Ad dei omnipotetis ac totius curie celestis laude et honorem pfectumqu. multoru: de consensu et mandato Reurendissimi in christo patris & dni dni Gabrielis: Episcopi Eystetensis: Ex familia de Eybe. Ego Hieronymus Holtzel Cuius Nurembergensis: hos libros Missales fideliter impressi. Armaque siue insignia pfati dni Epi et ecclesie Esttetensis hic apponi: Ac opus ipsum Anno salutis nostre. M.D.XVII. die XVI. Mensis July consummaui. Laus deo Clementissimo.« Újabb bársonykötés. Bejegyzés: »Panzer VII. p. 458. — Hirsch Millen. III. p. 14. Strauss opera raiora. 328. — Memoriae ergo Biblioth. — Stöchelianae Joh. Mart. Moroldt Haedecco.« — I. 77.

MISSALE ORD. PRAED. F. 1.b. Icon xyl. cum salutatione angelica. — F. 2.a. »Incipit missale scm ordine fratr. predicator« etc. cum icon xyl. — F. 14.b. Icon xyl. circumcisionis domini. — F. 16.b. et 17.a. icones xyl. de epiphania dni. — F. 60.b. et 61.a. icones xyl. de dominica palmarum. — F. 81.b. et 82.a. icones xyl. in coena-dni. — F. 83.b. et 84.a. icones xyl. in die parasceues etv. — F. 108.b. et 109.a. icon. eadem. — F. 113.b. et 114.a. icones resurrectionis. — F. 123.b. et 124.a. icones ascensionis. — F. 136.b. et 137.a. icones corporis christi. — F. 156.b. et 157.a. icones de sanctis. — F. 160.b. et 160.a. icones b. Mariae V. — F. 171.b. et 172.a. icones de Purificatione. — F. 178.b. et 179.a. icones

de Anunciatione / — F. 184.b. et 185.a. de inventione crucis. — F. 199b. et 200.a. icon. visitatione b. Mariae V. — F. 209.b. et 210.a. icones de S. Dominico. — F. 213.b. et 214.a. icones de assumptione. — F. 216.b. et 217.a. icones de S. Augustino. — F. 218.b. et 218.a. nativitas b.M.V. — F. 229.b. et 230.a. icon. de omn. sanctis. — F. F. 250—260. nancum. Cum plurimis aliis iconibus xyl. Missale explicit 285.b. col. 2.cum in missis sancti gregorii per defunctis qu. f. ut XXX. Oratio. 4r.co. dupl. char. gót. A kassai domonkos kolostoré volt. Újabb félbörkötés. — I. 38.

MISSALE PATAUIENSE. Címlap hiányzik. Kalendarium 6 levél. Ezután »Littera dominicalis«-ról egy levél a szerencse kerekével, melyen 1507 évszám látható. Patauiens. Fol. 1.—CCCii—a—z+A—P iii; CXXXVIII—CXXXIX között a canon számozatlan leveleken, első és utolsó lapja kézírással pótolva. Az egész missalen végig gazdagon aranyozott és színezett initialék. A canon képe is színezett.

Colophon: »Hoc presens sm chorum Patauiense cu omnibus requisitis. c.aliis multis superadditis studiosissime remisum correcta et emendatum: in clarissima vrbe SUPERIORIS PANONIE: que olim flauina: nunc VIENNA dicta: hioannis Winterburgerii: et impensis et laboribus studiosius. Anno salutis etc. Millesimo quingentesimo septio ad Tertias nonas Aprilis sine optatum vendicans Missale impressum explicit.« PANZER IX. 2., 9. — I. 54.

MISSALE WRATISLAVIENSE. Az első levelek hiányoznak. »Impressum Cracouie de consensu & voluntate tum Reveren/ dissimi dni epi. t. ven. Capituli pate eccl. Impensis aut. Joh. haller et Seb. hyber eiusd. ciuitat. ciues benemeritos. Anno inc. dnice Millesimo quingentesimo quinto decimo nono ante Kal. Juny.« Nagy fólió. Fatáblába és rézzel kivert bőrbe kötve. PANZER VI. 449., 17. — I. 50.

MISSALE. 4r. Címlap és a szöveg első két levele hiányzik. Metszetekkel vannak díszítve az initialék. Szép díszítményekkel vannak az egyes könyvtáblák is ellátva és az egykorú sötét bőrkötésben köröskörül MARIA és IHS. szavak ismétlődnek. Külsején olvasható későbbi címirat szerint 1483-ból való. A kassai domonkos kolostoré volt. — I. 10.

NEGLIGENTIE ET DEFECTUS IN MISSA CONTIGETES. Colophon: »Impressum Erfordie Anno dni MCCCCXCIII.

4-o. 4 számozatlan levél gót b. »Varia« c. alatt másokkal vászonba kötve. HAIN-nál nem található. — I. 15.

PARAPHRASIS IN EVANGELIUM MATTHEI ET D. PAULI EPIST. »Jo.Frob. Pio Le//ctori S.D. Thesaurum haudquaue uulgarem tibi lector etc. PARAPHRASIN IN EUANGELIUM MAT//THAEI nuc primu natam & aeditam p. D. ERASMUM // ROTERODAMUM etc. — Apud inclytam Basileam // per Joannem Frobenium // mense Martio Anno // M.D.XXII. Basileae apud Joan. Frobenium // Mense Febr. Anno M.DXXII.« F. 465. PANZER VI. 230., 422. — I. 95.

PELBARTUS DE THEMESWAR: SERMONES QUADRAGESIMALES. »Pomery fratris PELBARTI DE // THEMESWAR divi ordinis sancti Francisci incipiunt feliciter.« Colophon: »Sermones tripartiti Quadragesimales per frem Pelbartum de Themeswar: professum diui ordinis sancti Francisci comportati. Impress//ique ac diligenter emendati expensis prouidi Johannis Rynman in impiali oppido Ha//gevano per industrio sum Henricum Bran Fi//niunt feliciter Anno salutis nostre millesimo quadringentesimo X. die mensis July.« — 2. column. 109. ff. 58 l. Szép gót nyomás két hasábos lapokon. Kötetlen. HAIN 12560. — I. 34.

PELBARTUS: SERMONES POMERII DE TEMPORE comportati per FRATREM PELBARTUM DE THEMESWAR: A végén: »Sermones Pomerii de tempore, comportati. Imps. ac diligenter revisi per industriam Henricum Gran: in imperiali oppido Hagenau expensis ac sumptib. pro prouidi Johis rynman Finiut feliciter Anno salut. nre Millesimo quingentesimo primo VIII. Hat. Martii.« 4-o. Erős bőrbe kötve, pergamenre írt zsoltárokkal összeragasztva. PANZER VIII. 66., 4. — I. 44.

»**PENITEAS CITO** libellus iste nuncupatur, tractans compediose de penitentia et eius circumstantiis ac vitam peccatis deprauatam emendare cupientibus multum vtilis et necessarius.« Címképe mondatszálaggal: »accipies tanti doctoris dogmata sancta.« 4r. a.cIII. 18 levél gót b. Colophon: »et sic finitur opusculum de modo penitendi et profitendi impressum Colonie p. Henricum Quentell. Anno salut. MCCCCXCIII. quarto ydus iuny.« Vászonba kötve másokkal. »Varia« cím alatt. — I. 17.

**PETRUS DORLANDUS: VIOLA ANIME PER MODUM DIA-
LOGI INTER RAYMUNDUM SEBUNDIUM: ARTIUM:
MEDICINAE: ATQUE SACRE THEOLOGIE PROFESSO-
REM EXIMIUM ET DOMINICUM SEMI VERBIUM** De
hominis natura tractans. »Colonie Impensis honesti viri
Henrici Quentel Faustissim eiam pmo Impressus Anno nata-
licy salvatoris nostri MCCCCXCIX. die XXIX. mensis May.«
A legutolsó lapon egykorú metszet: »Ad beatam Annam
Carmen« c. verssel. 4r. Összekötve Albertus Magnus legen-
dájával, régi érdekes kötéssel és sárgaréz csatokkal. — I. 25.

**PETRUS REGINALDETUS: SPECULUM FINALIS RETRI-
BUTIONIS.** Colophon: »Finit speculum finalis retributionis
compositum per reurendum magistrum Petrum Petrum
Reginaldeti sacre theologie pfessorem // ordinisq. fratri
minorum. Impress. Ba//silee per magistrum Jacobum de
pfortzeu // Anno nostre salutis Millesimo qtrin-gentesimo
nonagesimo nono.« HAIN 13774. — I. 23.

PHARETRA FIDEI CATHOLICE. Címkép mondatszaggal.
4-o. »Impressum Lyptzek per Arnoldum de Colonia.« Össze-
kötve »Varia« c. alatt másokkal. HAIN 12913. — I. 26.

»**PREDIG ODER HOMILIEN über dem prophete Malachiam**
gnant. Andreas Bo. von CAROLSATT. In der Christlichen
statt Wittemberg.« Ajánlva: »Dem... Bartholl Bache Stat-
schreiber yn S. Johyms« etc. Végül: »Gedruckt tzu Wittem-
berg Nach Christ gepurth Tausent funff hundert und tzway
und tzwentzigsten Jar.« 8r. Egybekötve »Mart. Lutherum
concern. 1.« — I. 98.

PRIVILEGIA CLERICORUM. Impressa Auguste per Johanne
Froschauer. Anno dmni MCCCC.XCVIII. 40. k. 4r. 15 f.
Összekötve »Miscellanea 5.« c. alatt másokkal. HAIN 7381.
I. 21.

QUAESTIONES QUODLIBETICAE. F. 1.a. »Reverendissimi
// in Christo patris, artiu ac sacre Theologie professoris no-
minatissimi // D. HADRIANI FLORENTII DE TRAIECTO.
S.R.E.T.F. sanctorum Joannis et Pauli Episcopi Cardinalis
Dartusensis & preclarissimae Academiae Louaniensis Can-
cellarii, Questiones quolibeticae, rursus accuratissima dili-
gentia cognite. Excell. viri etc. M. Joannis BRIARDI
ATHENSIS, eiusdem Academiae vicecancellarii questiones
quolibetice etc. — Jussu, mandatoque D.Max. Aug. eiusqu

nepotis Caroli potentissimi Hispauiarum regis. Venundantur Louanii e regione schole iuriscui. in edibus Theodorici Martini Alustensis etc.« F. II. »Quid libetica questio prima reverendis. Absolute sunt he questiones anno a partu // virgineo M.D.XVIII. Mense Julio Loua//ny in edibus Theodorici Martini Alusten//sis maior vigilatia: tornationibusque cha//racterib. equ. qubus chalographi nre tempesta//tis consueuerunt sacra & tehologica excendere // qu lynceis ut oculis & herculeo labare liqu//ando ethnicor. aliquis: aut nugax poeta aut verbosus orator est imprimedus sacris quivis typos equis tritos confusaneos adhi//bent uti (remiseratione digna) est videre i//clariss. aliquot. recens editis ut Bonauen//tura palude Armacano aliisque coplusculis qu ta reiecticys (ac pene dixer) procultatis characteribus prodierunt & tam vbicque scatent // medis vt male de re.« — Papírtáblákba kötve. PANZER VII. 263., 44. — I. 80.

»**QUESTIONES** in quantum // sententiarum praesertim circa Sacramento Ma//gistri HADRIANI Florentii TRAIETENSIS CANCELLA//RII Louaniensis. Theologie ac pontificii iuris do//ctissimi. Finis ad Nonas Mart. An. M.CCCCXVIII.« Char.got. in col. dupl. in folio. Papírkötés. — I. 79.

RAULINUS O. S. B.: ORATIO DE PERFECTA RELIGIONIS PLANTATIONE. »Collatio habita in publi//co conventu CLUNIACENSIIUM ordinis sancti be//nedicti: per prestantissimum Sacra pagein pro//fessorem magistrum JOANNEM RAULIN parisien//sem // Nunc vero professum monachum eiusdem monasterii: de perfecta religionis plantatione // incremento et instauratione. 1498. Nihil sine causa. Olpe. Magne nobilitatis specta//teque vite et doctrine viro domino Christofero // de Utenheim insignis ecclie basilieu. Canonico Impressum Basilee opera Johannis Berg//man de Olpe. Anno 1498. X. Kl. Iulii.« HAIN 13., 701. — I. 22.

RAYMUNDUS: SUMMULA. Colophon: »Explicit summula Raymundi diligenter correcta et emendata. Impressa Colonie per Henricum Quentell Anno MCCCXCXV. die XXV. Ianu.« Címképpel és mondatszalaggal. Összekötve vászonkötésben »Varia« c. alatt másokkal. 4r. Legelső kiadás. HAIN 13., 707. — I. 18.

REGULA DIUINORUM OFFICIORUM. Az első levél hiányzik, a második + ii. jelzéssel kalendáriumot kezd, mely

6 levélen keresztül tart. Az 1. számozott levél »Prima Regula Aduentus domini.« — 4-o. 1—191. sztlan levél, az utolsó 192. sztlan levélen: »Laus Deo« (In rubro) »Anno virginei partus 1516. Die 20 Juny Di//uo ac semper Augusto Maximiliano primo Im//periale sceptrum fauste tenete. Mira Forman//di arte peruiligieque cura solertis viri Pe//tri Lichtenstein. Absolutum est // Venetiis. Impensis vero // Egregii viri Joan//nis Osualdi Ci//uis Augu//stensis.« Egykorú kemény pergamen kötés, vasalásokkal sárgarézből. A kassai domonkosoké volt. — I. 74.

REUCHLIN — BUSCH — HUTTEN: »*EPISTOLAE TRIUM ILLUSTRIUM VIRORUM* ad Hermannum Comitem NUCIARIUM. Coloniae apud Eucharium Cervicornum Anno MDXVIII. mense maio.« PANZER VI. 379., 291. — I. 59.

»**SACRI SACERDOTY DEFENSIO** contra Luther // per Rm. patrem et dominum JOANNE // Episcopum ROSSENSEM virum sin//gulari eruditione omnifaria // doctissimum.« A végén: »Colonie in officina honesti ciuis Petri Quentel. Anno M.D. 25.« PANZER VI. 393., 414. — I. 103.

»**SANCTE ROMANE ECCLESIE FIDEI DE FENSIONIS // CLIPPEUS** aduersus waldensium seu pichardorum // heresim. Certas Germanie Bohemie cqu. // nationes in odium cleri ac caernatio est eccle//siastice potestatis virulenta contagione sparsim // inficientes. Sanctissimi Alexandri sexti pon//tificis insu. nuper per eximia Sacre pagine // professorem FRATREM HEINRICUM institoris he//retice prauitatis inquisitore ordinis predi//catorum.« Colophon: »Opus perutile ssmone in defensio sancte Roma//ne ecclesie aduersus waldenses hereticos cuncta cristianorum regna in odium cleri ac ecclesiastice potesta//tis enervationem pestifera contagione sparsis etc. inficien//tes ex comissione Alexandri VI. summi pontificis etc. collectum et in Olumuc. Marchio//natu morauie per magistrum Conradum Baum//garthen impressum finit feliciter. Anno salutis nostre MCCCCXX. die Marcy.« Papírtáblakötés. Bejegyzés: »*Liber doct. Isidori canonici peugenn.*« — I. 87.

»**SCHÜTZRED VND CHRISTENLICHE ANTWURT** ain erbarn liebhabers goetlicher warhait der hailigen geschrift auff erlicher widersprechen mit antzaigung warumb Doctor Martini Luthers leer mitt sam unchristelich verworffen son-

der mer als Christenlich gehalten werden. 5. old. Apologia. M.D.XIX.« 8r. címl. és Aii — Biiii 8 sztlan lev. »Apologia« cím alatt egybekötve másokkal. PANZER 988. — I. 86.

SIGEBERTUS GEMBLACENSIS: CHRONICON. »Absolutum est Parisiis hoc Sigeberti Chronicon cum non paucis additio// nibus: per Henricum Stephanus artis litterature excussoriae industria opifice in // sua officina e regione scole Decretorum expensis eiusdem & Joannis Parui bibliopole insignis. Anno dni cuncta tempora disponetis: 1513 Calendis Juny.« 4r. Fekete és vörös betűk. Félbörkötés. PANZER VIII. 6., 648. I. 64.

SILVESTER DE PRIERIO O. P.: AUREA ROSA. Végén: »Opus perutile intitulatu Rosa aurea: Id est preclarissima // expositio sup euagelia totti anni de Tempore // et de Sanctis tam scm. // ordinem praedicator. equ. scm. curiam: ctinens Flores & rosas expositio // num sctor. doctor. antiqu. cur. qubusdam. subiti//lissimis quaestianibus satis curiosis Preclarissimi & excellentissimi sacre theologie doctoris mgri Siluestri de Prierio pedemontani sacri ordinis praedicatorum de obseruantia sollerti cura emendatum atque impressum in im // periali oppido Hagenau per industrium Henricum Bran calcographum inibi incolam impen//sis sumptibusque prouidi viri Joannis ryn//man de Oringau archibibliopole Finit // feliciter Anno salutis nostre Mdx. Die xo ultimo Octobris.« Fatábla bőrhátkötés. A kassai domonkosoké volt. PANZER VII. 75., 68. — I. 58.

SILVESTER DE PRIERIO: »*SUMMA SUMMARUM* que *SILVESTRINA* dicitur nuperrime magna cum diligenta recognita: adiectis etiam adnotatiunculis. Frater Silvester de Prierio ex praedicatorum ordine vite regularis, congregationis lombardie. Cum gratia et priuilegio Smi Dni ntri Leonis pape X qu. nullus, sub pena excommunicationis late sententie audeat... imprimere.« 4r. A címer körirata: »Vincentius de Portonariis, de Tridino Monte Ferrato.« A könyv kötésének fatáblájára, szépen ékített nyomással e körirat: »Mich. Beneyt. Weisgott feicít, 1520.« évszámmal. Belül bejegyzés: »Lugduni Joh. Moylin 1519.« Vol. primum. PANZER VII. 324. — I. 82.

SILUESTER DE PRIERIO: AUREA ROSA. Finit feliciter »Hagenau per industrium H. Gran calcographum... Anno

salutis nostre // M. dxxvj. Die x^o undecima Octob.« Egykorú fatábla, préselt bórkötés. PANZER VII. 81., 113. — I. 75.

SPECULUM ARTIS BENE MORIENDI. 1512. Sine loco. 4r. PANZER IX. 113., 71. — I. 63.

STATUTA ORDINIS CARTUSIENSIS. »Finiunt statuta et priuilegia ordinis cartusiensis feliciter: impressa Basile // arte et industria magistri iohannis amarbachii et collegarum: impensis do//mus montis sanctis iohannis baptiste prope friburgum: Anno domini quingen//tesimo decimo supra millesimum ad 18 calendas februarias.« F. 49. »Nomina prouinciarum et domorum ordinis cartusiensis.« Bórkötés, rézkapocs. PANZER VI. 186., 84. — I. 39.

TERTULLIANUS: »*APOLOGETICUS* adversus gentes. Quod opus arte a impensis Joannis Tacuini fuit Impressum Venetiis anno dni. M.D.IX die nono Nouembris: dominante Leonardo lauredano pincipe illustris.« Összekötve: 33. sz. a. Lactantiussal bórbe és fatáblába. PANZER VIII. 396., 478. I. 57.

THEOBALDUS: *PHYSIOLOGUS*. »Theobaldi episcopi de naturis duodecim animalium.« Év és hely nélkül. Összekötve »Varia« c. alatt másokkal. »Finit physiologus de duodecim naturis animalium.« HAIN 15468. — I. 30.

THEODULUS: *EGLOGA*. Colophon: »Egloge Theduli cum notabili commento feliciter finem habent. Impressum in sancta ciuitate Coloniensi per Henricum Quentell Anno incarnationis domini MCCCCXCV. Tercio Idus February.« Összekötve »Varia« c. alatt másokkal. 50 számozott és 1 számozatlan levél, 46 sor. HAIN 15., 486. — I. 19.

THOMAS DE AQUINO: *MODUS PREDICANDI*. »Tractatulus solemnus de arte et vero modo predicandi // ex diuersis sacramentorum doctorum scripturis principaliter sacra//tissimi christianae ecclesie doctoris THOME DE AQUINO ex paruo suo quodam tractatulo reollecti ubi secundum // modum et formam materie procedit.« Összekötve cum »Legenda Fr. Alberti M.« HAIN 1362. — I. 28.

THOMAS DE AQUINO: *DE ARTICULIS FIDEI ET ECCLESIE SACRAMENTIS*. Az utolsó lap végén: »Explicit summa edita Sancto Thoma de Aquino de articulis fidei et // ecclesie

sacramentis.« Igen régi nyomás, hely és idő meghatározás nélkül. A betűk durvák. Ez a kiadás a legrégebbek közé tartozik, miket HAIN 1423—1433-ig első kiadások között említ. 22 rubrikált iniciálé. A kassai domonkos kolostoré volt. — I. 1.

»THEOLOGIA CONTRA TEMERARIUM MARTINI LUTHERI, DE VOTIS MONASTICIS IUDICIUM JOANNIS DYTENBERGII, libri duo, jam ab ipso autore denuo recogniti ac per brevem indicem, a 93 pluribus desideratum, sole clariores facti, in quibus illius rationibus, quas omnes ex ordine praetexit, ex sacris literis & loculentissime & eruditissime respondet. Custodite nos fratres, ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate. Coloniae, Expensis honesti ciuis Petri Quentell. Anno M.D.XV. Mense Junio.« 12r. — I. 102.

ULRICH KRAFFT: *SERMONES*. Colophon: »Hir endet sich der gaystlich streyt // darein sich aynn yeder Christenmensch die zeyt seines lebens ritterlicher sol leben, unnd dar durch den lon ewiger seligkeit verdynen soll. Und hatt in geprediget unnd gelernet der wirdig unnd hoch gelert herr Ulrich Krafft. bayder rechten Doctor // und Pfarrer zu Ulm // in der hayligen Fasten // Des iars als man zalt nach der geburt Christi Jesu unsers lieben herrn. Tausent fünfhundert und drey Jar.« 4r. Színes címképpel. PANZER-nél nincsen említve. — I. 46.

VLDALRICUS ET SYMPERTIUS: *GLORIOSORUM CHRISTI CONFESSOR*. Colophon: »Imprimebat nostri expensis coenobii Siluanus Otmar anno & die prefixis Millesimo // quingentesimo // sextodecimo. Decimo octauo Kalendas Maias.« 6 fametszettelt, az utolsón: »Ideale exemplar seu prefiguratio basilice Coenobii Augustani sanctorum Udalrici et Aphre.« Papírtáblába kötve. PANZER VI. 145., 90. — I. 73.

VILHELMUS LUGDUNENSIS: *SUMMA SEU OPUS DE VIRTUTIBUS*. XV. századbeli munka. Végén: »Tractatus Virtutum explicit // Benedictus dominus virtutum qu. incipit et perficit Amen.« S.l.a. et typ. n.f.g.ch.s. 430 ff. Belül az első oldalán: »Victrix triumphat Veritas Joannes Entelius Missen 1556.« Vilhelmus alias »PARALDUS«, mely szerint ez az általa felsorolt kilenc között az első. HAIN 12383. — I. 3.

**A plébánia könyvtár ősnymtatványai
1526-ig**

ANTONIUS TROMBETE: QUESTIONES METPHYSICALES.

Colophon: »Expliciunt questiones Eximiy sacre theologie Docto//ris Magistri Antoniy Trombete ordinis Minorum. Uenetiys // sumptu ac expensis heredum Nobilis Viri Dni Octau//ani Scoti Ciuis Modoetiensis Per Presbyterum Bone//tum de Locatellis Bergomiensem diligentissime impres//se. Anno salutifere incarnationis dominice secundo su//pra Millesimum quingentesimumque 3.-o nonas februarii.« — 109 fólió, kéthasábos gót típusú szövege nincs rubrikálva. Egybe van kötve a 31. számú ősnymtatvánnyal. — **SORSZÁM: 32.**

AUGUSTINUS: EXPOSITIO IN EUANGELIUM SECUNDUM JOHANNEM.

Számozatlan kéthasábos gótikus szövege nincs Rubrikálva. Colophon: »Diui Aureliy Augustini hippo//niensis episcopi in euan//gelium secundum Johannem foeliciter // explicit.« Egy későbbi írás kipótolta: »Hagenau ut ex allijs eiusdem libris extat Anno a Nato christo M.D.XXI.« Sok lapszéli jegyzete van. A bőrrel burkolt fatáblás kötés első oldalán belül XVI. századi jegyzetek vannak. — **SORSZÁM: 8.**

BARTOLUS DE SAXOFERRATO: LECTURA SUPER LIBROS CODICIS I. PARS.

Kéthasábos tiszta szövege két színnel rubrikált. Colophon: »Prima pars lecturarum excellentissimi vtrivsque // Juris Doctoris domini Bartoli de saxoferrato su//per inforciato hic finitur per optime emendata // impressioni data fuit per magistrum Nicolaum // Jenson gallicum venecij anno domini M.//ccccxxvij. die xxvij. marcij.« In fólió. Szép erős, mélynyomású bőrtáblás kötése van. Az első oldalon bejegyzés, amely szerint a kassai plébániai könyvtár tulajdonához tartozott 1798-ban. — **SORSZÁM: 26.**

BARTOLUS DE SAXOFERRATO: LECTURA SUPER LIBROS CODICIS. II. PARS.

Kéthasábos szövege szintén kézzel és pirossal rubrikált. Iniciáléja és nagyon szép festett címlapja, amelynek a lenyomata a könyvtábla belső oldalán

megmaradt, erőszakkal ki van vágva. Colophonja ugyanaz, mint az első résznek. Nyomtatási éve 1478. — **SORSZÁM: 27.**

BARTOLUS DE SAXOFERRATO: LECTURA SUPER LIBROS CODICIS. III. PARS. Teljesen hasonló nyomdai jelleget mutat, mint az első két rész és épúgy meg van csonkítva, mint amazok. Nyomtatási éve ennek is 1478. — **SORSZÁM: 28.**

BARTOLUS DE SAXOFERRATO: LECTURA SUPER LIBRIS CODICIS. IIII. PARS. A befejező része Bartolus munkájának. Colophonja teljesen azonos a többi hároméval. Egyébként ez a mű a kassai domonkosok könyvtárához tartozott, mint azt a negyedik kötetnek bejegyzése tanúsítja a hátulso könyvtáblán: »*Hic l. pertinet ad Conventum Cassoviensem O. P. Provinciae Hungariae.*« — **SORSZÁM: 29.**

BIBLIA LATINA. Elején és végén csonka. — A legrégebb ősnymtatványok közül való, mint azt góttípusú szedéséből megállapíthatjuk. Szépen rubrikált és a teljes Ószövetséget tartalmazza. Teljesen elrongyolt állapotban van. Utolsó lapján sok XVI. századi bejegyzés. — **SORSZÁM: 13.**

CHRYSOSTOMUS: EXPOSITIONES SUPER EPISTOLAS PAULI. Colophon a végén: »*Joannis chrisostomi summi, atqui sanctissimi uiri aduersus uitupera//tores uitate monasticae Liber tertius et ultimus explicit.*« Az első könyv 184 oldal. A második könyv ajánlása: »*Praefatio // Ad clarissimum virum Cosmum medicen florentinum In beati Joan//nis Chrisostomi episcopi constantinopolitani commentarium super Joannis euangelico Francisci aretini prefatio.*« A második könyv 117 fol. A harmadik könyv piros nyomással kezdődik: »*De laudibus Pauli // Beati Joannis Chrisostomi Constantinopolitani Epi//scopi: Doctoris excellentissimi super epistolas Pauli: exspo//sitiones nonulle copiosissime incipiunt et primo de lau//dibus et excellentia eiusdem apostoli homelie octo.*« A harmadik könyv 168 fólió. Az első oldalon: »*Que in secundo volumi//ne continentur. Super Mattheum Homilie 81 Super Ioannem Homilie 87 De laudibus Pauli Homilie 8 In epistolam ad Tutum Homilie 6 Ad hebreos Homilie 34 Ad thimoteum Homilie 28 Aduersus uituperatores uitae monasticae Libri 3.*« Egyhasábos szövegének betűi latin típusúak. Rézcsatjai részben hiányosak. Egykorú préselt bőrtáblája szúette. Első tábláján belül bejegyzés: »*Georgius Pogan 1561*

Rosnavie Agente.« Első oldalán: »*Sum Stephani Palatini.*« 1560. Nagyon sok marginális, szövegmagyarázó bejegyzéssel. **SORSZÁM: 10.**

EGIDIUS ROMANUS: EXPOSITIO SUPER LIBROS DE ANIMA. Egybe van kötve a 32. számú őnyomtatvánnyal. Ugyanaz a típusú szöveg 86 fólió terjedelemmel. Colophon: »Explicit subtilissime expositio librorum de anima Aristotelis // summo interprete Egidio romano ordinis heremitarum fratre // edita ex sua sponte fido exemplari: rursusque reiterata opera // diligentissime castigata excerpta. Impressa uero Uenetis man//dato et expensis Nobilis Uiri dni Octauiani Scotis Ciuis // Modoetiensis Anno dni 1496. die ultimo januarii.« — **SORSZÁM: 33.**

GELIUS: NOCTIUM ATTICARUM. Colophon a végén: »Impressum Venetijs a Philippo Pincio Mantuano Anno domini M.CCCCC//... mensis Julij Augustino Barbadico Serenissimo Venetiarum Duce.« Nagyon rossz állapotban van. A végén 34 fólió erőszakkal ki van tépve. Egyhasábos, latin típusú nyomás. **SORSZÁM: 2.**

GERSON: SERMONES. Az első oldalon: »Quarta pars operum Johan//nis Gerson prius non impressa. Ad lectorem Hexasticon in // opus quartum Gersonis. Quod fuit infectum terra rubigine quondam Mathias Schürer clarificauit opus Jamdudum e cesis dat bibliopola tenebris Uimphelinge opera magne Jacobe tua Hunc quicumque stylum vult lector habere politum Calcographi Flacci nin nisi nomen emat.« Colophon a végén: »Finit quarta pars operum Johis ger//son, que prius non fuere impressa: Jam // vero prodeunt feliciter ec officina Mar//tini flacci iunioris Argen. exectissima // Mathie schurer Sletstatini consobri//ni eius opera. II. kal. Martij. Anno. 1502.« Nagyon szép réz diszekkel van ellátva. Kéthasábos szövege gót típusú betűkkel van nyomtatva és nincs rubrikálva. Az első oldalon nagyon szép fametszet. LXXII. fólió. Sok XVI. lapszéljegyzettel. — **SORSZÁM: 9.**

HALY FILIUS ABENRAGEL: IN IUDICIS STELLARUM. Az előbbivel egybe van kötve. Colophon: »Finit feliciter liber completus in iudicijs stellarum, que compo//suit albo hacen Haly filius Abenragel: bene reuisus et // fideli studio emendatus per Dominum Bartholomeum de Alten // de Nussia germanum artium et medicine do//ctorem excellentissimum.

Impressus // arte et impensis per Jo. bapti. Sessa. Anno domini M.cccccij. die. iiij. Aprilis.« Sok lapszéli jegyzettel ellátott 98 fóliós, két hasábos, gót típusú szövege nincs rubrikálva. — **SORSZÁM: 7.**

JOHANNES DE GANDAUO: QUESTIONES PERUTILES SUPER TRES LIBROS DE ANIMA. Egybekötve a 31., 32. és 33. számú ősnymtatványokkal. Számozatlan. Sok lapszéli jegyzettel. A vége egérrágta. Colophonja hiányzik. A kezdete: »Incipiunt questiones eminentissimi aristotelici iohannis de gendauo super tres libros de anima Aristotelis peripateticorum principis. — **SORSZÁM: 34.**

JOHANNES GERSON: OPERA OMNIA. Első oldalán: »Epistola Johannis Gerson ad fratrem // etc. Scriptum constantie prima Januarij Mccccxvj.« Az első rész colophonja: »Prima pars operum // magistri IOANNIS de gerson sacrarum litteratum doctoris // resolutissimi christianissimique complexus // tractatum // fidem ac potestatem ecclesiasticam concernentes finit feliciter. // Anno dominice natiuitatis 1489 mensis vero Marcijs Idus quarto.« Azután következik a »Tabula generalis«. A második rész colophonja: »Secunda pars operum // domini Johannis Gerson Cancellarij parisiensi doctoris // christianissimi resolutissimique: continens opuscula // ad mores accomodata. Explicit feliciter. Anno salutis M.cccclxxxix duodecimo vero kalendas Mensis Aprilis.« Fátáblás, eredeti korabeli bőrkötéssel. Rézcsatjai épek. Nagyon szűette. Egyhasábos, rubrikálatlan gót típusú szedés. Bejegyzés: »1581. Liber Sancti Martini ecclesiae Scepusiensis ex bibliotheca eiusdem ecclesiae.« — **SORSZÁM: 16.**

JOHANNES DE BROMYARD O. P.: PRIMA PARS SUMMAE PREDICANTIUM. Nagyon szépen rubrikált kéthasábos gót típusú szöveg. Rézveretekkel van díszítve XV. századi fátáblás préseltbőr kötése. A rézcsatok szarvasokat ábrázolnak. Egyébként számozatlan. Az elején: »Doctissimi viri fratris Johannis de Bromyard: ordinis predicatorum: in Summam // predicantium: opus vtriusque commendantissimum // Prologus feliciter incipit. A kassai domonkos könyvtár tulajdona volt, ahol a mű második része ma is található. **SORSZÁM: 24.**

NICOLAUS DE LYRA: POSTILLA. A címlapon: »Prima pars venerabilis fratris Nicolai de lyra ordinis seraphici fran-

cisci // in testamentum vetus tractatus super toto corpore biblie // cum suis additionibus, deque replicis et figuris sculptis.« Kéthasábos, gótikus betűkkel. Rubrikálva nincs. Egykorú préselt bőrkötés sűrűn alkalmazott I. H. S. monogrammal. Bejegyzés az első táblán belül: »*Adami Schulteti verbi Dei Ministri Gaidelensis non ingrata supellex sum.*« **SORSZÁM: 11.**

NICOLAUS DE LYRA: POSTILLA. A címlapon: »Incipit Prologus in librum Esdre.« Colophon: »Postilla venerabi//lis fratris Nicolai de // lyra super Ecclesiastici // cum finit feliciter.« Számozatlan fóliói kéthasábosak középtükörrel. Tip. gót. Nincs rubrikálva. Szép egykorú bőrkötéssel, fatáblával. Catenata volt. Réz kapcsolai vannak. Tartalmazza Ezdrást, Tóbiást, Judithot, Jób könyvét, a Zsoltárok könyvét, Proverbiákat, Ecclesiastes-t, a Bölcsesség könyvét és az Ecclesiasticust. — **SORSZÁM: 3.**

NICOLAUS DE LYRA: POSTILLA. Izaiástól a Machabeusok könyvéig terjed. Colophon a végén: »Explicit postilla Nicolai de lyra super vetus testamentum cum ex//positionibus britonis in prologis hieronymi: et cum additio//nibus pauli epiburgensis et correctiois earundem additio//num editis a mathia doringk ordinis minorum.« »Szépen rubrikált kéthasábos góttípusú szövegét sok iniciálé díszíti. Egykorú bőrkötését sárgaréz kapcsolok díszítik. Az első oldalon bejegyzés: »*Liber Ecclesiae Parochialis Cassoviensis 1757.*« — **SORSZÁM: 14.**

NICOLAUS DE LYRA: POSTILLA SUPER MATTHEUM. A legrégebb kiadások közé tartozik, ahogy a betűtípusokból megállapítható, mert a végén csonka és így a colophon hiányzik. Az elején in rubro: »Incipit postilla fratris nicolai de lyra ordinis minorum super Mattheum.« Az iniciáléját barbár kezek kivágták. A fejezetek címei mindenütt kézzel vannak festve. Az egész könyv nagyon rossz állapotban van. **SORSZÁM: 21.**

NICOLAUS DE LYRA: POSTILLA. Esdras, Tobias, Job, liber Psalmorum, liber Proverbiorum, Ecclesiastes, Canticorum, Sapientiae és Ecclesiastes commentárjai. Nagyön szépen rubrikált, sok arany iniciáléval. Szövege kéthasábos gót típusú. Eredeti XV. századi keménytáblás bőrkötését rézkapcsolok díszítik. Fuit catenata. — **SORSZÁM: 12.**

PAULUS DE SANCTA MARIA: *DIALOGUS*. Első oldalon: »Incipit dialogus qui vocatur scrutinium scripturarum. // Compositus per Reverendum patrem dominum Paulum de Sancta // maria magistrum in theologia. Epum Burgen. archicancellarium serenissimi principis domini Regis castelle et legionis que com//posuit post additiones positas ad postillam Nicolai de lyra // Anno domini M-o CCCC.XXXIII. etatis sue anno LXXXI.« Nagyon meg van csonkítva a vége, a Distinctio IX.-től kezdve. Szépen rubrikált egyhasábos szedés. Sok marginális jegyzete van. — **SORSZÁM: 15.**

PETRUS LOMBARDUS: *LIBER SENTENTIARUM*. Elején és végén csonka példány. Fatáblás kötése csak félig van meg. Nincs rubrikálva, de nagyon sok XV. századi lapszéli jegyzet kíséri a szöveget. — **SORSZÁM: 17.**

PRISCINIANUS: *DE LITTERA*. A nyomtatvány eleje csonka. Nagyon szépen rubrikált egyhasábos latin típusú szöveg. Colophonja, amely egyúttal jelzi a következő mű címét is: »Finitur liber primus Prisciniae grammatici cae//sariensis de littera. Incipit liber secundus // De Syllaba.« A Syllaba is csonka a végén, lapjai penészesek. Inicialéját kivágták. Bejegyzés az első lapon felül: »*Liber Reverendi domini Alberti Episcopi Wesprimiensis 1474.*« Kötése rossz állapotban van, rézveretei hiánytalanul megvannak, csak a csatok hiányznak róla. — **SORSZÁM: 20.**

PTHOLOMEUS: *LIBER QUADRIPARTITI PTHOLOMEI IN QUATTUOR TRACTATUUM: INRADICANTI DISCRETIONE per stellas de futuris in hoc mundo constructionis et destructionis contingentibus cum commento HALY HEDEN RODAN: cuius in primo tractatu sunt viginti quattuor capitula.* Colophon: »Explicit mesallah: in reuolutione annorum mundi. Uenetiys per Bonetum locatellum: impensis nobilis viri // Octauani scoti ciuis Modociensis. // M.CCCC.LXXXX.III. 13. kalendas Januarias.« 152 fólió két-hasábos gót típusú szöveg sok lapszéli jegyzettel. Nincs rubrikálva. Fatáblás bőrkötésén mélynyomás: »O. P. V. S. 1525. *Astrologicum.*« Sárgaréz csatjai megvannak. — **SORSZÁM: 6.**

ROBERTUS DE LITEO O. F. M.: *QUADRAGESIMALE*. Fóliói számozatlanok. Nagyon szépen rubrikált, egyhasábos szövegének betűi gótikusak és a XV. századra utalnak. Réz-

veretű, préselt bőrtáblája ép, csatja is megvan. Fuit cate-nata, még egy láncszem rajta is van. Colophon: »Sacre theologie magistri necnon sacri eloqui preconi ce//leberri mi fratri Roberti de Licio ordinis minorum pro//fessoris opus quadragesimale perutilissimum quod de... // dictum est finit feliciter.« — **SORSZÁM: 5.**

SCOTUS JOHANNES: FORMALITATES. Nagyon rossz álla-potban lévő példány, sűrűn írt lapszéli jegyzetekkel. Colo-phonja: »Expliciunt formalitates Doctoris subtilis Joannis sco//ti: necnon formalitates Stephani burlifer diligentissime // castigat: ac nouis additionibus et concordantys decorate: per // Reurendum patrem fratrem Mauricium Hibernicum ordinis minorum. // Quas bonetus Locatellus Bergomensis presbyter cura // sua diligentissime sollicitudine impressione compleuit // anno a partu virginali salutifero 1502. 6.-o. idus Aprilis // mandato et expensis heredum q. Nobilis Viri. D. Octa//uiani Scoti Modoetiensis.« — **SORSZÁM: 31.**

VALERIUS: OPERA OMNIA. Az első oldalon: »Valerius Maximus cum commento // Oliuerii Arzignanensis Vicentini.« Második oldalán ajánlás: »Petrus Brutus episcopus Catha-rensis Oliuero suo oratori clarissimo. S. P. D.« Colophon a végén: »Opus Valerii Maximi cum noua ac preclara Oliuerii Arzignanensis uiri praestantissimi examinata inter-pretatione: Impressum // Venetiis accuratissime per Alber-tinum uercellensem anno nostri saluatoris nostri M.CCCC. die mensisi Julii.« CCVI. fol. Első része rubrikált, egy-hasábos, kéttiükros szövege latin típusú betűkkel van nyom-tatva. A 206. folió után egykorú kézírással: »Que apud Valerium Maximum continentur historie videtur et primo.« Utána index alphabeticum. Préseltbőr táblájának csak fele van már meg nagyon rossz állapotban. Az első oldalon be-jegyzés: »Andree quinqueecclesiensis sum.« — **SORSZÁM: 1.**

**Régi magyar könyvtár
magyar nyelvű kiadványai 1711-ig**

1. BATAI B. GYÖRGY: *LYDIUS S. SCRIPTURAE LAPIS.*

Lelki Próbakő avagy az örök életre elválasztott idvességét bizonyosan várható embernek, a' Sz. Írásból szedegettetett megcsalhatatlan jegyei, mellyeket magában feltalálván eszébe veheti, Istennek előtte minémü állapotban légyen, mellyeket a' Colosvári Reformata Ecclesiában bizonyos alkalmatosságokkal praedicallott, most pedig Zilahon egybe-szedetvén közönségessé tőtt. Batai B. György Z. P.

Szebenben nyomtattatott Szenci Ábrah. MDCLXVI. 8r. 292 l. Elöl címlap ajánlás Apafi Mihály fejedelemnek, a kegyes olvasóhoz és mutató tábla 8 számozatlan lev. — R. M. K. I. 1040.

2. BÖLCS SALAMON KIRÁLYNAC KÖNYVUEL. Egybe-kötve »A Jesus Sirah könyvével«. A kötés szép mintázattal és a barna bőrbe nyomott »1539« évszámmal. Egyike a két ismeretes példánynak. — R. M. K. I. 27.

3. CZEGLÉDI ISTVÁN: *Siralmas szarándoki járásból csak nem régen haza érkezett MALACH DOCTORNAK* Néhai napkor elhagyot, s kicsinységében véle egygyütt oskoláztatott Malach tudós Baráttyaival való PAJTÁRSI szóbeszéde. Mellyben feje hajtogatásával sápit azon: hogy az ü tülle időben elbucsuzott fényes hirt viselő szives Jonathánnya, csekély elmét kezdet viselni egy Calvinistanok, a Nagy-Pénteki ostorozás felől való Castigalasanban. Nyomattatott 1659. 8r. 301 l. Elöl Bocskai Istvánnak szóló ajánló levél 24 sztl. 1. mutató tábla 3, végül sajtóhibaig, 1 sztlan lev. Sz. K. I. 946. Papírkötés. Bejegyzés: »NB. Ezen könyvnek Auctora CZEGLÉDI ISTVÁN.« Alább: »Anno Dni 1700. En M. H. I. végeztem ez könyv által olvasását die 26 may attente olvasgatvan. Istené az dicsőség. Amen mp.« — »Secunda vice finivi die 15. July.« — R. M. K. I. 946.

4. **DIALOGVS POLITICO-ECCLESIASTICUS.** Az az: Két keresztény Embereknek Eggy mással való beszélgetések, kiknek eggyike, ugymint az kerdezkedő, némelly dolgokban, meg nem szintén elég tanult és erős, de nem általkodott, hanem örömet tanuló; a' másik a' Felelő tanultabb és vastagabb. Beszélgetések vagyon az Egyházi Igazgató Presbyterekről, avagy Vénekről, Oeregről; és az Presbyterimrol, Egyházi Tanátsról. Bartfan nyomttatott; 1650 Esztend. 4r. czimlap. praefatio és Laistrom 12 sztlan lev. x 224 lev. Végül: nyomt. hibák. Ajánlva »Tekintetes és Nagyságos Felső-Vadászi Rakoci Sigmond Uramnak.« Papírtáblakötés. — **R. M. K. I. 831.**

5. **ENYEDI JÁNOS: MENNYEI SZÓ A LELKI ÁLLAMBÓL** *való fel serkenésről.* Avagy VI. Együgyü Praedicationok a bűnnek álmából való felserkenésről a bűnnek halálából való felkelésről, és az ur Jézus Krisztus Szent Lelke s kegyelme által való mennyei üdvösséges lelki megvilágosításról, mellyek iminnen amonnan egybe szedegettettek és könnyű formában kibocsáttattak Enyedi János az Ur Jézus Krisztus méltatlan együgyü szolgálja és mostan a Kezdi Vásárhelyi anyaszentegyházbeli gyülekezetnek lelki pásztora által az Ur Jézus Krisztus ditsőségére, és az anyaszentegyházban élő Juhaira, vérével megváltott hiveinek lelki épülésére. Rom. 13. n. Ideje immár az álomból felserkenünk. Varadon Nyomattatott Ny. Szenczi Kertész Abrahám által M.D.C.LII. 8r. 253 lap. Ajánlva Basa Tamás háromszéki kapitánynak és Dániel János háromszéki királybírónak. — **R. M. K. 864.** Egykorú bőrkötés. Bejegyzés: a czimlapon »Zoványi P. Samuelé«, a cím és az utolsó lapon: »Est Mártini Molnár 1746.«

6. **ESTERAS PÁL (Galánthai): MENNYEI KORONA** az az: Az egész Világon lévő Csudálatos Boldogságos Szűz Képeinek rövideden föltett Eredeti, Mellyet sok tanuságokból öszveszerzett és az aetatos hivek lelki idvössegekre kibocsátott uyonan **GALANTHAI ESTERHÁS PÁL** Szent-séges Romai Birodalombeli Herczeg Magyar Országgi Palatinus 1696. Esztendőben. Meg szaporittatott pedig az előbbeni, Könyv úgy hogy az Históriáknak száma Ezer Három Száz. Metszet képezi a keretet, melyen mondatszalog »Ime mostantól fogva Boldognak mondanak engem minden nemzetségek« mondást tünteti fel. »Ajánló levél« a Bold. Szűz

hez, két lap a kegyes olvasóhoz, ismét két számozatlan lap, ezután 1—794 lap in folio számozva és innét 7 szatlan levél »Catalogussal és Mutató táblával«. Bórkötés. Szabó K. nem említi ezt a példányt. — **R. M. K. I. 1496.**

7. **FÉLEGYHÁZI TAMÁS:** *Az mi Vranc Jesos Christosnak UY TESTAMENTOMA* annagi frigie, Görögből Magyar nyelvre fordítottot. És niulan való ertelemvel nemeli nehéz helieken rövideden megh. mogiaroztatot. Felegyházi Thamas Debreceni Praedicator által. (Fametszet. Debrecen város címere.) Debrecenbe Niomtattatot Rudolphus Hoffhalter által, Anno 1586. 4r. (Két részben) I. rész 2f0. lev. II. rész. (Külön czimlappal.) 186 lev. Elül: cziml., Gómi György ajánlása a debreczeni tanácshoz ujtestam. könyveinek számok és rendek, Gyulai János debreczeni iskola-mester és Félegyházi István latin versei Ad lectores 12, végül: az olvasóknak és nyomt, hibák 2. osztlan levél. Uj félvászon kötés. Címlapja s ajánlása hiányzik; a II. rész csak 185 lapig van meg. — **R. M. K. I. 218.** nem tud erről a példányról.
8. **HEGYESI ISTVÁN (BOROS JENEI):** *KEGYESSÉGNEK NAGY TITKA.* A' menybéli amaz Három Tanubizonsagoknak, Atyának, Fiunak, Szentléleknek Egy örök Istenségéről, melyet azon jó Istenének dicsősségére, annak szent segedelme által, és tiszta szent igéjéből, rövid kérdésekben és feleletekben foglalva, csekélyen és együgyüképpen kibocsátott, B. F. H. I. (Boros Jenei-Hegyesi István) Kolosvárott Némethy Mihály által MDCLXXXVI. 8r. 855 l. Elül: címl., ajánlás Naláczi Istvánnak Tanács ur s főhopmesternek Alvincz Anno 1683. Mense Julio. Pergamenkötés első táblájára írva: »Stephanus Enyedi de Nagy-Bánya. S. S. Teol. Professor. Az MDCXII. Pridie Colaud. Martii.« Az első tiszta lapon: »Édes Asszony könyvei közzül Gróf Kemény Thérésiajé.« »1767.« Th. G. Nro 570. — **R. M. K. I. 1352.**
9. **JESUS SIRAH** könyve Magyar Nyelven. Colosvarba. 1551. 8r. Colosvarba nyomtatott. Helthai Gáspár és György Hoffgreff által. 1551. Egybekötve: A Bölcs Salamon Kiralnac Könyveivel. — **R. M. K. I. 26.**
10. **KÁLDI GYÖRGY:** *SZENT BIBLIA.* Az Egész Kereszténységben bevött Régi Deák bötüből. Magyarra fordította

A' Jesus alatt Vitézkező Társaság-béli Nagy-Szombati Káldi György pap. Nyomtatta Béchben a' Koloniai Udvarban, Forniak Máté. M.DCXXVI. Esztendőben. 2r. 1176 lap. czímlap hiányzik. Végén a Bibliara való Laistrom 16 lev., eztán Oktató intés (Karoli Gaspar és Szenci Molnár Albert fordításai ellen) 44 lap; nyomt. hibák; lev. Elül: nyomt. engedély és tartalom 2 sztlan lev. — R. M. K. I. 551. nem említi ezt a példányt.

11. **KÖLESERI SÁMUEL: SZENT IRÁS RAMAIARA VONATOTT FEL KERESZTYÉN**, avagy Igaz Vallás Vallójának Próba-köve; mellyben, mely magassan felhághasson a Fél Keresztyén egy husz fogu Lajtorján, mennyország felé, de mégis oda be ne mehessen; Ellenben, Az egész Keresztyén, a Jákob husz fogu Lajtorjáján, melly szépen felballagjon a' mennyei Jerusalemba, meg-mutogattatik; mellyet rész szerint Anglus Authorokból, rész szerint maga elmékedéseiből összeszedvegetvén, tiz Prédikációkban foglalva kibocsátott Köleseri Sámuel, a' Debreczeni K. G. edgyik Tanítója. Debreczenben 1677. Rosnyai János által. 8r. 219 lap (A—O lev.) Elöl ajánlás Dobozi István debreceni főbírónak, előljáró beszéd mut. tábla, 8 számozatlan levél. Pergamenkötés. Az utolsó lapra van egy »Bünbocsánatért való Ének« írva. — R. M. K. I. 1209.
12. **KÖSZEGI GÁSPÁR: LELKI TÜKÖRE AZ EMBERNEK** az Isten akarattya felől. Melly áll: az Istennek a Sinai Hegyen két kő Táblán kiadattatott Tiz Parancsolattyából. Mellyet somma szerint rövideden rendel megmagyarázott KÖSZEGI GÁSPÁR ISTVÁN Osdgyani Praedicator Lőtsén 1659. 12r. A—F=72. sz. lev. Brevér Lőrincz ált. Elöl ajánlás Bakos Gábor Urnak II. Rákóczi György szathmári főkapitányának. A három fennmaradt példány egyike »Jó Utra igazító Könyvetskével« papírtáblába kötve. — R. M. K. I. 943.
13. **KÖSZEGI GÁSPÁR ISTVÁN. JÓ UTRA IGAZÍTÓ KÖNYVETSKE**. Az yól élni és yárni igyekezőknek kedvéért Irattatott Elmékedésképpen. A Szent Pál Apostol tanításából, az Ephesusban irt levelének 5. cap: a 15. verstől fogva mind a' huszonkettődik versiglen. Kőszegi Gáspár István Osdgyáni Praedicator által. Lőtsén, 1659. 12r. A — E = 4½ ív = 54 sztlan lev. Elül: címlap, ajánlás, 5 sztlan lev.

Papírtábla kötés. Ajánlva Bakos Borbálának. A három meglevő példány egyike. — R. M. K. I. 944.

14. **LEX POLITICA DEI.** Az az mindenféle Törvények. Ítéletek És Rendtartások, kik főkepe az külső Polgari társaságra tartoznak: Melyben meg irrattatik, az Isten mit kivannyon és mit tiltson az emberektől. Az Szent Írásból özvezedegettetven. És nagyobb haszonert, az Justinianus Csaszarnak el rendeltetet, és ki mondattotat törveninek rendi szerint XL 1111. Reszekre osztattatott. Minden Tisztviselőknék Tudni illik, mind Egyházi személyeknek, mind penigh külső Polgari társaságban levő Biraknak és Törvénytevőknek kedvökert, Németből Magyarra fordittatot. Debreczenben Nyomtatta Lipsiai Pál. 1610. 4r. 74 lap. Elül címl., ajánlás és mut. tábla. 4 sztlan lev. Ajánlva van Szerdahelyi Imrefi Jánosnak, Báthori Gábor erdélyi fejedelem főtanácsosának stb. Szabó Károly nem tud erről a példányról. R. M. K. I. 419.
15. **MEDGYESI PÁL: PRAXIS PIETATIS.** Az az: Keresztyén embert Isten tetszése szerint való járásra igazgató Kegyeség Gyakorlas. Melly Angliai nyelvből Magyarra fordittatott a' b. c. MEDGYESI PÁL által. És immár hatodszor, az e' kédiekben esett minden-némü hibákrul megtisztultan, sőt sok helyyeken megis jobbultan: Az Authornak szép és igen szükséges Előljáró beszédével egygyütt, ki-bocsattatott. A jobbitások ez hatodszori nyomtatásban, a következő levélszálon adattnak elődben. I. Tim. 4. 8. A kegyeségnek ígézeti vagyon. Colosvarott. Nyomtatt. Veres Egyházi Mihály által MDCLXXVII. 8r. 745 l. Pergamenkötés. Elől: cziml. Ajánlás az Örökkévaló Istennek Kecskeméti Sós Jánostól 18. l. végül lajstrom és könyörgések 15 sztlan levél. Bejegyzés: az első táblán több helyen »Teleki László« a címlapon »Kemény Therésia«; az utolsó táblán »Hic nomen appono quia librum perdere nolo ut Ladislai Teleki. Ide az nevem felteszem, mert az én könyvemmet nem akarom elveszteni.« — R. M. K. I. 1215.
16. **MEDGYESI PÁL: KETSÉG TORKABOL KIHALLÓ LÉLEK.** Praedicaltatott a Sáros-Pataki Ecclesiában, szent Lukács Evangeliumának rend szerint való magyarázása közben, Urvacsorájának kiszolgáltatasakor. 25. Augusti 1658-ban. Sáros-Patakon nyomtattatott Rosnyai János által. Előljáró Beszéd szól Méltóságos és Fényes Fejedeleme

Rakoci Györgynek stb. 1—45 l. 4r. Az ajánlás hátlapján valaki *Observatio c.* alatt »Házamnak terjedése minek utánna házasságot értem« megírja, hogy első nejétől született két fia és mikor, második nejétől Kővári János leányától, Évától 11 gyermeke volt, kiknek születési éveit 1740 febr. 29-ig jegyezte. — R. M. K. I. 9604.

17. **MEGYESI PÁL:** *MAGYAROK HATODIK JAJJA*, melyet a romlott Nép zokogta, zokogja ma is MDCLVIII. esztendőbeli, egy felől Tatár Chánnak szemléje szerint Krimből, számtalan sok ezerekkel, Törökkel, Tatárral, Kozákkal és a két Olah Vajdával; másfelől Fő-Vezérnek Constantinápolyból, hasonló nagy sokasággal, dühös indulatból való reá ütések, szörnyű égetéseket, öldökléseket, sarczoltásokat és sűrű sok rablásokat. A mikor Boros-Jenőt is Karánsebbessel Lugassal etc. elfoglalván, Törökkel rakták meg. Százezer rabnál többet vittének el. Erdélyt pedig hallatlan és elviselhetetlen sarcz alá vetettek: törvényes Fejedelmétől is el-rekesztvén. Siralm. 43. Megyesi Pál írta és bizonyos Praedicationokban foglalván praedicalotta együtt is, másutt is; legfőképen a Sáros-Pataki Ecclesiában 1658 és 1659-ikben. Nyomtatta Sáros-Patakon 1660-ban. Rosnyai János. Előljáró Beszéd és Laistum 12 l. 4r. — R. M. K. I. 960.

18. **MEDGYESI PÁL:** *BÜNÖN BUSKODÓ LELEK kenszerge*, a reménységnek, s kétségben esésnek szorossi közöt. Predikalotta a Sáros Pataki Ecclesiában Pünkösdi napján 1659-ben. Nyomtatta Sáros Patakon Rosnyai János 1660. 4r. 44 l. — R. M. K. I. 964. nem említi.

19. **MEGYESI PÁL:** *IGAZ MAGYAR NÉP NEGYEDIK JAJJA* s Siralma és annak alkalmatosságával idvességes serkengettetése. Melyet az ő veszedelmére verhetett dühös Lengyelsegnek 1657-ik Esztendőben, Munkácsnál, a Hatodik Hónak, vagy Ivan havának 16-dik, 17-ik napjától fogva való kiütése, égetése és kegyetlen öldöklése, hozot veletlenül reja, s ejtet rajta. M. Pál által irattatott, s praedicaltatott, mindjárt a' következő Ur napján, 24. Junii, 1657 a Sáros Pataki Ecclesiában. Nyomtatta az ő Nagyságok könyvnyomtatója Renius György 1657. 4r. 23. — R. M. K. I. 922.

20. **MEGYESI PÁL: ISTENHEZ VALÓ IGAZI MEGTÉRÉS.** Sáros-Pataki Ecclesiában praedicáltatott 5. August 1657. Címlap nélkül 4r. 25—37 l., melynek hátlapjára írva »Ez Paal napra való Köszöntő versek, mellyek küldettek Nemzetes Varadi Paal Urnak egy szives jó akarójától.« A vers egy részét kötésnél elmetsették. Ezután következik: Istenhez — való igazi Megtérés: Praedicáltatott Wencsellőn 10. Augusti 1657. 4r. 39—53. — **R. M. K. I. 935.**
21. **MEGYESI PÁL: ISTENI ÉS ISTENES SYNAT,** Többire valamin először az Saaros Pataki Ecclesiában 6. Junii az Ur Napján 1655-ben elpraedicáltatott Közönséges oktatásra és vigasztalásra Saros-Patakon, Nyomtatott Rosnyai János által 1—38 l. 4r. évszám nélkül. Utána van kötve egy lap ily címmel: Megigazétott Vétkes nyomtatások a Hatodik Jajban. Bejegyzés a végén írva: »Isten nyugosszon meg boldog emlékezetü Megyesi Pál Uram ez drága munkadert, melyet nekem nem kicsen hasznomra munkálkodtál, tudom elvetted erte az igasság coronáját birjad örökül, szível kívánom. Bihari Ferencz.« — **R. M. K. I. 96.**
22. **MEGYESI PÁL: JÓSEPH ROMLÁSA,** avagy Magyar Nemzet MDCLVIII. esztendőbeli nagy pusztulásán annak MDCLIX-ben nem kicsiny öregbülésén való Kesergése az Isten Anyaszentegyházának. Predikáltatott Tekéntetes és Nemzetes néhai boldogul kimult Ibranyi Ferencz teste felet, 29 Julii 1659-ben, az Ibrányi Egyházban. Sáros Patakon, nyomtatott Rosnyai János által 1659. 4r. 27. **R. M. K. I. 948.**
23. **MEDGYESI PÁL: EZECHIAS Kir. Hiti.** Avagy, Hit Ostroma, A tüzes Nyilaktól Eph. 6 k. 16. Mellyet két Praedicationban foglalt s praedicáltott a Sáros-Pataki Ecclesiában: az Elsőt 18-dik 7-bris 1658-dik-ben, Bőjti alkalmatossággal; a másodikat, mindjárt utánna való Ur napján, az az, azon Hónak 22-dikén, Medgyesi Pál. Sáros-Patakon nyomtatott Rosnyai János által. Előljáró Beszéd: Méltóságos Fejedelem Assonynak Bathori Sophianak a Mélt. Fejedelemnek Rákóci Györgynek stb. kedves házastársának ajánlja Saros-Patakon 15. Decembris 1659. I—17. A második Praedicatio 18—53 lapig. 4r. — **R. M. K. I. 962.**

24. **MEDGYESI PÁL:** *GYŐZKÖDŐ HIT a Testen, a Világon, Bűnön, Halálon, Poklon és Kárhozon; Christusnak Isten Jobbyára üléséből.* Praedicaltatott a Sáros-Pataki Ecclesiában. Sz. Marc. utolsó Részének, Rend szerént való magyarázásának alkalmatosságával 23. Junii 1658-ban. Patakon, Nyomtattatott Rosnyai János által. Elől-Járó Beszed: Nemes és Nemzetes Zákány András és Szirmai Péter Uraméknak. 32 l. 4r. Kelt Sáros-patakon 19. Junii 1658-ban.

25. **MEGYESI PÁL:** *RABSZABADETO ISTENI SZENT MESTERSEG.* Mely szerint Rabságból s egyéb Inségekből, keresztyén Felebaraink kimenekednek. Praedicaltatott a Sáros-Pataki Ecclesiában, 1657-ben 26-ik 7bris, a Harmadik Böjt napon. Nyomtattatott Sáros-Patakon 1657. 4r. 16. Utána címlap nélkül: Hatodik Böjt napi Praedicatio Sáros-Pataki Ecclesiában 1657-ben 17. Oktobris celebralt tartott. Hatodik Böjt napi praedicatio. 17—31 l. — **R. M. K. I. 933.**

26. **MEGYESI PÁL:** *SERVA DOMINE.* Avagy, Nagy veszélyekben forgó és veszekedő Hiveknek Vigasztalási s Óhai. Praedicaltatott a Sáros-Pataki Ecclesiában. 4, 9bris 1657-ben. Nyomtattatott Sáros-Patakon 1657. 4r. 26. l. — **R. M. K. I. 923.**

27. **MEGYESI PÁL:** *SOK JAJJOKBAN* s bánatos szívvvel ejtett könyhullatásokban merült és feneklett, szegényigaz magyaroknak egy-néhány KESERŐ SIRALMI. Melyeket tétettec véle, ez utolban elmúlt, nyolcz, kilencz, de mindenec felett, tavalyi esztendőbeli, s attul fogva való, megbecsülhetetlen Kárvallási s Romlási. Nyomtatta S.-Patakon 1658-ban. Rosnyai János Előljáró Beszed és Tartalom 8 sztlan levél. **R. M. K. I. 934.**

28. **MEGYESI PÁL:** *Felgerjedd, s pokol fenekeig hatalmazott ROHOGO TŰZ MOS.* V. könyv 32.22. Praedicallotta a Sáros-Pataki Ecclesiában, 20. 8bris 1658-ik Esztendőben. **R. M. K. I. 960. l.**

29. **NÁNÁSI L. ISTVÁN:** *SZUE TITKA.* Az az: Az ember szívének természet szerint való romlottságából és annak követéséből származott ezer csalárdságainak ki-nyilatkoztatása és orvoslása. melyet Az ő szíveket Istennek tisztán, szeplőtelenül készéteni, minden dolgokban igazán csalárd-

ság nélkül jární és idvezülni akaró keresztyén embereknek nagyobb éppülésekre; és az szu gonosságában meg-rothadt, de meggyógyulandó, térendő bünösöknek Isten kegyelme által orvoslásokra, egy nevezetes Anglis Authornak erről való Discursunának, és mintegy Practicus Commentariusának (in loc. Fer. 17. v. 9) rendi szerént, prédicatioformára rendelt és kiadott: annak része⁺ punctumit, bizonyos Szent Írásbeli helyekre szabván és alkalmaztatván: sokkal, közel meg annyival sok helyeken interpelált, ujjitgatot, világosítot és öregbitet az Ur Jézus Christusnak leg méltatlanb, alkatlanb, egygyü szolgája. Nánási L. István. A Nagy-Bányai Keresztyéni Reformata sz. Gyülekezetben edgyik méltatlan lelki-tanító. Colosvart Ki-nyomtattatott Nagy Bánya Nemes Királyi Városának költségével. Veresegyházi Szentyel Mihály által. 1670. esztendőben. 4r. 767 lap. Elöl czimlap, ajánlás Nagybánya város tanácsához, az olvasóhoz üdvözlő versek I—II. mut. tábla. 20. Végül: III-ik mut. tábla és Fogytatkozások megjobbítása. 7. számozatlan lev. Bejegyzések a címlapon legalul: »Ex donatione Clarissimi Andreae Nanasi accepit Stephanus Hadadi 168.« Főlebb: »Possidet Andreas K. Gyulai Anno 1709 die 5. May Minister Mediomontanus, Symb. Pie et Prudenter m. p.« alább: »Georgii Kisiéri 1718 pro compactione dr 78.« Fehérbőr-kötés. — R. M. K. I. 1103.

30. NÉMETHY MIHÁLY: SZ. DÁVID PSALTERIUMA; Avagy a' CL. Soltároknak rövid el-osztása, magyarázattya, 's azokból származott 550. Tudományok által való megvilágosittatása; Mellyet irt Némethy Mihály a' Colosv. Orth. Eccl. m. L. P. Lőcsén Brewer Samuel által Anno 1685. 12r. 577 l. Előszó 4 sztlan levél, végül Toldalék 2 sztlan lap. Sz. K. I. 1341, a mi péld. nem ismeri. Pergamen-kötés. Bejegyzés: »Compar. Szaszvaros den 60.« — R. M. K. I. 1341. nem említi.

31. NÉMETHY MIHÁLY: PRAEDIKATIÓK Toldalékia melly- az Evangeliumi Leczkéből elmaradott, Ur Jezus Aegyptumban való futása: onnét való visszatérése: Bethlehembeli appro gyermekeknek levágattatása: Ur Jezus szine változása: Terméketlen fiege fa: Tékozló fiu pelda beszéde: Ur Jezus születésének helye etc. Több Dominicális Tudományok L. Praedikaciokban, meg-magyaráztatnak. Mellyet irt, 's praedikállott. Szat. Némethy Mihály a Colosv. orth.

Eccles. edgyik m. Praedikátora 's a' Christus üldöztetésének társa az A. S. Colosvarott 1686, nyomt. Némethy Mihály által. 8r. 464 l. Az ajánlás Kőbölkuti Szántó Györgynek szól. Papírkötés. — R. M. K. I. 1353.

32. **OTROKOCSI FORIS FERENC: IDVESSÉGES BESZÉLGETÉSEK** Némelly válogatott Szent Írásbéli helyekről. Mellyeknek alkalmatosságával helyel helyel, a' szent Írásnak értelmében gyönyörködő elméknek igen szükséges Kérdések meg-magyaráztatnak, és minden idvezülni kívánczó lelkeknek épületire szép Tanuságok, és azokból ki-folyó Hasznok alkalmaztatnak. Otrokocsi Fóris Ferencz, a' Christusnak edgyügyi méltatlan szolgálja. Kolosvárött. Nyom. Veres Egyházi Mihály 1683. 8r. 414 lap. Elöl: ajánlás 4 szltan lev. — R. M. K. I. 1300.

33. **PRÁGAI ANDRÁS: FEIEDELMEKNEK SERKENTŐ ORAJA.** A címlap és az ajánló levélből két lap hiányzik. Colophon: »Bartphan nyomtattatott Klósz Jakab által. MDCXXVIII. Esztendőben.« 1055 számozott lap in folio. Egykorú fatáblába kötve. A könyv tulajdonosai voltak a táblán olv. jegyzés szerint: »*Liber est fidelis custos memoriae. Ex libris meis Constet flor. 9. Fragopoli emptus Stephanus Buday mp.*« A király koronáztatásakor c. lapon Kőrösy 1688. Alább: »*Dono datus ab eodem Residentiae. Saros-Patakiensi Ordinis Discalceatorum Summae Trinitatis Redemptionis Captivorum 1727.*« Ugyanott »*Per Commutationem venit in possessionem Andrae Kosuth de eadem 1732.*« — R. M. K. I. 566.

34. **SÁRPATAKI N. MIHÁLY: NOE BÁRKÁJA,** azaz az Atya, Fiu és Szent Lélek egy örökké való Istennek üdvösséges ismérleti. Melly a Sinai és amaz dicsőséges Sionnok hegyein nevededett. Elő-fákból építettett: az az, mind az ó s' mind az Uj Testamentumnak egyben vettetett helyeiből XVII. Demonstratiók megvilágosított tudománya az egy Isten-ségben Imádandó Sz. Háromságnak. Melyben az Igazságnak Praedicatora Noénak Lelkével hívja s kényszeríti bé-szállani a Háladatlan Világot minden szelidségével. Melynek építője Sárpataki N. Mihály az Colos. ref. Ecclesiaba a Jézus Christusnak kissebbik szolgálja. Kolosvarott Nyomattatott Veres-egyházi Mihály által M.D.LXXXI. 4r. 685 lap. Bejegyzés: »*Ez a könyv Gróf Teleki Susannájé mely-*

nek is lett Asszonya ab ano (sic) 1748.« Alább: »*Jutott Édes Leányának Gróf Kemény Therésiának 1767.*«

35. **SUMMAIA** Azoknak az Articulosoknak, kikreul vetekeodesek támadtanak az Augastana Confessioban való tanetok között, és akkik Ez keövetkeozendeo írásban (mely az Eggyessegnek köniuebul magyar nieluen irattatott) Isten igeinek felelemmel meg magyaráztattanak. Ecclesiastici 4. Mind halalig viaskodgyal az igasságért, és z Isten meggyőzi erted az the ellenségedet. Anno M.DCXVIII. 8r. A—L4=10½=iv—84 sztlan levél. Colophon: Nyomtatott Kereszturat Német Keresztur. Sopronm., Manlius János által. Az A. és B. iven előbeszéd »Minden tisztességes és istenfélő rendelnek, kik egész Magyarországbán, s kiváltképen Sopron, Vasvár és Zala vármegyékben vadnak.« Az utolsó 6. lapon: »Sequuntur nomina eorum, qui libro Concordiae, in eodemque contentae huic Epitomae solenni iuramento. Anno 1596 subscripserunt.« 75 név. **EGYETLEN PÉLDÁNY.** Fedelére nyomtatva: »Egregio et vera nobilitate insigni Domino Michaeli Gallen Spectabilis et Magnifici Comitis Francisci de Nadasd familiari etc. Dno suo obseruandissimo 1598.« Barna bőrkötés szép aranyozott mintákkal. — **R. M. K. I. 304.**

36. **SZENT IVÁNYI MÁRTON:** *Négy rövid első könyvetskék, mellyeket a HITBEN TÁMADOTT VERSENGÉSEKRŐL írt,* és külön külön ki-bocsátott Jesus Társaságában levő Szent Iványi Marton, pap és theologus, Most pedig Magyar nyelvre fordított és kinyomattatott együtt nagys. és méltóságos Tisztelendő Dolny Istvánnak Csanadi Püspöknek Esztergami Kaptalany Felső Praepostyának stb. Költségével. Nagyszombat 1702. Az akademia bötiükkel Hörmann János által 12 k. 557 l. Elül: címl., ajánlás latinul, 4 sztlan levél, végül errata 4 sztlan lap. — **R. M. K. I. 1660.** nem tud róla.

37. **TELEGDI MIKLÓS:** **AZ EVANGELIOMOKNAK** mellyeket Vasarnapokon és egyéb Innepeken esztendő által az Anyaszentegyházba olvasni és predicalni szoktanac, magyarázattyanac **ELSŐ RÉSZÉ,** mely magába foglalja az Aduentül Husuetig való vasárnapi Euangeliumokat, egynehány egyeb innepeknek (kiknek számát meg találod ezt e' leuelet el fordetuan) Euangeliumiual, és az oltári szentsegrül való három predicationiual egyetembe, Iratott Telegdi

Miklóstól Esztergomi Praepostól. Bechbe Apffl Mihály nyomtatta, az felséges Római Chaszarnak kegyelmes engedelmeiből. M.D.LXXVII. esztendőbe. 4r. 613 lap.

Elöl két magyar előbeszéd Monoszlai András és Pécei Lukács epigrammjai. Végén: Datum Tirnaviae kalend. Junius, Anno 1577. — R. M. K. I. 122. Bejegyzés: »Szám-lálván 1744 esztendőben ez könyvnek ideit teszen 1067 esztendőt, hogy nyomtattatott Györben ez ideig.« Alább: »Szám-lál van Ezen könyvnek idei Száz Negyven Nigi Esztendeje, hogi nyomattatott Anno 1721 Esztendeikig.«

38. **TOFEUS MIHÁLY: A' SZENT SOLTAROK RESOLU-TIÓJA**, És azoknak az Erdélyi Fejedelmi Evangelica Reformatata, udvari szent ecclesiara, lelek és igasság szerint való szabasa. Megérce amit mondok, adgyon az Ur tenéked értelmet mindenekben, 2. Tim. 2. v. 7. Kinyomattatott a' Fejedelmi Méltóságok parancsolattyából 's költségével. Kolosvárott, 1683 esztendőben. 4r. 876 l. Elül: ajánlás Apafy Mihálynak és nejének Bornemissza Annának Tisza-Ujhelyi István és Ovari Keszei János. Az első 3 szltan levél és 372 kézírással pótolva. Bőrkötés. — R. M. K. I. 1302.
39. **TOLNAI F. ISTVÁN: IGAZ KERSZTYÉNI ÉS APOSTOLI TUDOMÁNY** 's vallás Utára vezető és az el-tévelyedésről jó Utban hozó Kalauz. Az az: Olly Munka; melyben, mindenek előtte a' Pápistáknak az Uri vacsorában ó kenyérnek és bornak Christus valóságos és természeti testévé és vérévé való Altalállatozása vélekedése, önnön Irásukból elő adatik, és a' derekasb ki-fogásokkal egyben az Atyák-bul, 's magokból el-rontatik; — a' Reformatusoknak az Uri vacsora felől való igaz értelmek, meg-mutogattatik: a' Mise és Uri vacsora közt való külömbség kerajzoltatik: azután az Első könyv alkalmatosságával irt egy néminévű Pater Tactája pontrul pontra Rámára vonatik, és mind a' régi Atyákból, mind magokból, a' Pápistákból, mind a' mi nagyobb a' szent Irásbul meg-erőtlenitik és ki-forgattatik. Végre az igaz Reformatata Vallásnak a' sok üldöztetések és szörnyű vérontások között-is az Apostolok idejéül fogván ez ideig álhatatos fenn állása, s' onnét reánk alá szállása meg-világosittatik; ellenben a' Papista Vallás ujsága, eredete, 's az Ecclesiában való csuda bécsuszása nap fényre hozatik. Tolnai F. István mostan a' K. R. C. edgyik méltatlan Professora által. 1679-ik Esztendőben nyomtattatott

Kolosvarott, Veres Egyházi Mihály által, 8r. 1049 lap. — Elül: címl., ajánlás az olvasóhoz, mut. tábla 8. végül: mut. tábla 14 sztlan levél. Címlapja nincs, elején 368-ig és végén 976-tól végig hiányzik. Kötésétől megfosztott példány. — **R. M. K. I. 1236.** nem tud róla.

40. **VERBŐCZI ISTVÁN: MAGYAR DECRETOM**, Kyt Veres Balas a deakból tudni illyk, a Verbewcy István Decretomából, melyet tripartitomnak neveznek Magyarra forditot. Debrecenbe nyomtatott. Raphael Hoffhalter által. M.DLXV. 2r. Magyar Országának Decretomának Sommaia, kyt minden kyraly Decretomabol tewrrvenhez walo Jeles dolgoth reuyden ky zedegetetth Weres Balas Byhar warmegynek Iró deakya ees Warady few Byró. A—G = 7 ternio = 43 lev., melyek közül az utolsó levél és az utolsó előttinek hátlapja egészen üres. Ezután jó Werbőczy tripartiumának kivonatos fordítása: »Következnek nemynemevo tewrw euyekhez walo ieles dolgok, kyketh rewwydeden Werbewczy Isthwan Decretomabol, thudny illyk mynd az Trypartitombol, Magyar nyelven, Magyar irás tudónak ky irtanak 1563. Debreczenbe Nyomatatotth, Raphael Hoffhalter által. Colophon: »Debrecenbe nyomtattatott Raphael Hoffhalter által.« A címlap hiányzik. A szép kötésű táblájáról dr. Fraknói Vilmostal XVII. századi csepreghi iratokat szedtünk ki. A Következnek = előtti lapon: »Sum verus possessor libri et totius Regni Hungariae Decreti Stephanus Hegyii de Bisenio Anna 1628.« — **R. M. K. I. 56.** ezt a példányt nem ismeri.
41. **VERESMARTI MIHÁLY: TANÁCHKOZÁS**, Mellyet Kellen a Vallások Közül Választani: Mely LEONARDUS LESSIUS etc. írásaiból Magyarra, Veresmarti Mihály Baranyavármegyéből, Posoni Canonok, etc. által fordittatott. És először magán 1611. Másodszor az Meisner rosszalkodására rövid felelettel, 1612. Harmadszor, azon Tanáchkozás megszerzésének, és mindháromnak vezető Táblájának hozzáadásával most nyomtattatott 1640. Esztendőben, mindenkor itt M.DCXL., Posonban. 8r. 291 l. Elöl ajánló levél gr. Battyani Ádámmhoz. Papírtáblakötés. — **R. M. K. I. 706.**

**Régi magyar könyvtár
latin nyelvű kiadványai 1711-ig**

1. **BETHLEN (JOHANNES): RERUM TRANSYLVANICARUM LIBRI QUATUOR.** Continens res gestas Principium eiusdem ab Anno 1629. usque ad An. 1663. Authore Joanne Bethlen, Comite Comitatus Albensis, Regni Transylvaniae Consiliario, Cancellario ac Siculicalis Udvarhely Capitano Supremo &c. Anno Salutis MDCLXIII. 12r. 447 lap. Elöl: címl., Epist. Dedicatoria, Praefatio adlectorem 8; végül: Index és Corrigenda 4 számozatlan levél. — R. M. K. II. 1022.

2. **CYBELEI VALENTINUS: OPUSCULUM DE LAUDIBUS ET VITUPERIO VINI ET AQUAE VALENTINI CYBELEI,** Canonici Ecclesiarum Quinqueecclesiensis et Albensis Rdo Dno Georgio Eppo Quinque ecl. ad Dn. Ladislaum Macedoniam Anchidiac. 52 pag. in 4-o Hagenau ex Academia Thomae Anshelmi mense Anno MDXVII. A könyv pergaménbe van kötve, kívül »G. Korocz, 1658.« Belül: »Samuelis Kutka et amicorum ejus Samuelis Szentimrey 1700 die Glorior in solo crucifixi sanguine Christi. Veluti enim Vinum est suavissimus liquor e vitae affluens: ita Christi Sanguis suavissimus est animae potus et Christi, qui vitis est. (Joh. 15, 17.)«

3. **DOBRONOKI STEPHANUS: PHRASES LATINAE** in gratiam Ungaricae Juventutis olim concinnatae A Reverendo Patre Stephano Dobronoki, E societate Jesu. Nunc demum in Lucem Datae. Tyrnaviae, Typis Acad. Anno 1709. 8r. 192 lap. — R. M. K. II. 2375.

4. **DRUGHET SIGISMUNDUS COMES DE HOMONNA: NUCLEUS RERUM HUNGARICARUM,** Studio non modico expertus ex Bonfinio & Augustissimo Imperatori Leopoldo Primo Germaniae, Hungariae, Bohemiae Regi, Archiduci Austriae, Duci Burgundiae, Comiti Tyrolis etc. etc. humillime dedicatus. Tyrnaviae Typis Academicis Excude-

bat Matthias Srnenski. 8r. A—H 2 == 7 2/8 iv == 58 sztlan lev. Colophon: »Domus Austriaca exaltata, augeatur! MDCLXVVVVI == 1681.« Két példányban van meg. Az egyik külön félv. kötve címl. nélkül; a másik HEVENESSY »Ungaricae Sanctitatis Indiciával« bőrbbe egybekötve. — R. M. K. II. 1491.

5. **FABRICIUS JOANNES: SOLIDISSIMUS coelestis Veritatis Malleus.** Quo Zephyrium Sambario — Debredianum Ouum. M. JOHANNES FABRICTUS, GYMNASII CASSOVIENS: CATHOLICO-LUTHERANI RECTOR & Professor Primarius, consussit, contrivit, & disjecit. Apocalyp. Cap. 18. V. & 5. Exite de illa (Babylone Romana) Populus meus, ut ne participes sitis delictorum ejus, & de plagis ejus ne accipiatis; quoniam pervenerunt peccata ejus usque ad coelum, & recordatus est DEVS iniquitatum ejus. Cassoviae 1670. Typis Erci Erih. 4r. A—L 2 = 10 és fél iv = 42 sztlan levél. Papírtáblakötés. — R. M. K. I. 1235. nem ismeri, s így ez az 5-ik.

6. **HEVENESSY: UNGARICAE SANCTITATIS INDICIAE.** Sive Brevis quinquaginta Sanctorum, & Beatorum memoria Yconibus expressa, qui vel a sede Apostolica, vel ab immemorabilis temporis communi populi consensu, vel Scriptorum probatorum autoritate A Divini Stephani Primi Regis tempore, in Ungaria viventes in Divorum censum venerunt. Quibus accessit Appendix, in qua ordine Alphabetico plusquam ducenti alii Sancti & Beati ad Ungariam vel natiuitate, vel commoratione spectantes recensentur. Ad augendam Fidelium in Divos Caelites pietatem, Luci publicae data. 1692. Tirnaviae, Typis Academicis excusa per Joh. Adam: Friedl. Ajánlás: »Spectabili ac Magnifico Domino, Domino Francisco Klobusiczky, Libero Baroni de Zétény. Haereditario in Hertnek, Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Consiliario, &c.« 12r. Címlap, ajánlás és ad Lectorem: A 2 — A 5 = 6 sztlan lev., + 1 — 150 lap, Index Vitarum és Appendix; L 3 — M. 5 — 14 sztlan levél 50 metszettel. Két példány van, az egyik külön diszített metszéssel ellátott bőrbbe kötve, a másik egybekötve »Drugeth Nucleus Rerum Hug«-mal, szintén bőrbben. — R. M. K. II. 1718. nem említi.

7. **HIDI GREGORIUS: CELEBRIORUM HUNGARIAE URBIVM CELEBRIORA** Historico-Geographise De scripta,

& Comprehensa Pars Prima. Pannoniam Veterem complexa. Honorique Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini comitis Gabrelis Erdödi De Monyorókerék, Praepositi Albaei, &c. Ex Collegio Generali Cleri Regni Hungariae. Dum Promotore Reverendo Patre Gabriele Szerdahelyi, e Societate Jesu AA. LL. & Philosophiae Doctore ejusdemque Professore Ordinario, prima Philosophiae Laurea ornaretur, Ab Addictissima condiscipulorum corona exhibita, & praesentate; — In Alma Archi-Episcopali Universitate Tyrnaviensi ANNO SAECULI DECIMI OCTAVI PRIMO Mense Die Tyrnaviae Typis Academicis, per Joannem Andream Hermann. Jegyzés: »Est conventus Viennensis FF. Erem: Disc. S. P. Augustini ex fund: Bayer-Hub. 1744.« 8r. — R. M. K. II. 2081.

8. **HNILICZENUS JOHANNES:** *DISPUTATIO THEOLOGICA* de Ministerio Ecclesiastico & vocatione Ministrorum Ad Munus Ecclesiasticum. Quam Auxilio Divino Publicae ventilationi sistunt Praeses Johannes Hniliczenus p. t. Scholae Solnensis Rector & Respondes Matthaeus Piscator Carp. Scholae ejusdem Alumn. & Eccl. org. Ad diem 17 Maji. Anno 1666. Excusum Solnae apud Johannem Dadan, Anno 1666. 4r. A — B. = 2 ív = 8 sztlan lev. Dissertationes Theologicae. A C. 12. 1092. csak a múzeum példányát ismeri; a mienk a második. Egybekötve színes papírtáblában másokkal ily cím alatt. Dissertationes Theol. A. C. 12. — R. M. K. II. 1092. ezt a példányt nem említi, így a második.
9. **HODIK JOANNES:** *STATERA DISSERTATIONIS* Cujusdam Papisticae. Quam Illustrissimus Petrus Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyter Pazmanny. Etc.: invulgari curavit; Exhibens Occolatam Demonstrationem Aequivocationum & Sophismatum in dicta Dissertatione adhibitarum & oppositarum Hyperaspistae Considerationis Johannis Hodokii Superintendentis Ecclesiarum Evangelicarum per comitatus Trinchin. Arven. & Lyptonien: qui Eandem adhibuit & conscripsit. Anno 1631. Trinchiny &c. l. Joh. 4. v. l. Charissimi, nolite omni spiritui (adeoq; nec Papistico) credere, sed probate spiritus, an Deo sint, quoniam multi Pseudoprophetae (quos inter etiam hic Disserator est) exierunt in mundum. Bartphae. Typis Jacobi Kloesz Anno; 1632. 4r. 240 lap. Elöl: címlap és Dedicatio 4. végül: Appendix

4 sztlan lev. Ajánlva gr. Illésházy Gáspárnak. — Papírtáblába kötve. — **R. M. K. II. 473.** alatt, nem ismeri ezt a példányt, amely az általa felsoroltak után 10-ik.

10. **HORVÁTH ANDREAS:** *DISQUISITIO* Qua Romanam Hildebrandinam Ecclesiam, cui caput infallibile posterioribus Ecclesiae Novi Testamenti seculis est enatum et fabricatum, ab antiqua Romana Ecclesia in multis degenerasse; item unde hominibus scripturam Sacram esse Verbum Dei constare possit; et ubi Ecclesiae contra quam portae inferorum non sint praevaliturae ante Lutherum fuerit, P. Matthiae Fabro Jesuitae, qui calamum contra M. Graciam spiritu superbo strinxit demonstratur. Adornata studio Andreae Horvat Veterosolien: Die 25 Mensis Augusti. Augustinus adversus Petilianum: Vos stb. . . 4r. 72 lap. Bartphae 1650. Elől: címlap és Praefatio 4 sztlan lev. Ajánlja a szerző Illésházy Gábornak, Tököli Istvánnak, Zay Lászlónak, az eperjesi, besztercebányai, korponai és szentgyörgyi bíráknak és tanácsosoknak. — **R. M. K. II. 722.**

11. **KEDD JODOCUS:** *EXAMEN PROPOSITIONUM XII.* Quas sub persona Erhardi Sacri Rom. J. Comititis in lucem misit Jesuita JODOCUS KEDD Viennae Anno 1652. Institutum nomine evangelicorum in Hungaria citiore habitantium Anno eodem. 2. Timo: 4. v. 3. 4. Erit tempus cum sanam doctrinam non tolerabunt Sed a Veritate aures avertent, ad fabulas autem convertentur. 4. — **R. M. K. II. 776.**

12. **KITONICH JOANNES DE KOZTANICZA:** *DIRECTIO METHODICA* Processus Judiciary Jures Consuetudinary, Inclyti Regni Hungariae. Per Magistrum Joannem Kitonich de Koztanicza, Artium Liberalium et Philosophiae Magistrum, Causarum Regalium Directorem, et Sacrae Regni Hungariae Coronae Fiscalem. Editio Secunda. Viennae Austriae, Anno Domini MDCXXXIV Editio tertia Tyrnaviae, Anno Domini MDCC. Ibidem impressa Typis Academicis, per Joann. Andream Hoermann. 2r. 145 lap. Elől: címl., ajánlás, praefatio, üdv. versek, 9 sztlan lev. A mi példányunk díszkötés művészi díszítményekkel s az egykorú vörös bőrtáblára arany betűkkel nyomtatott következő ajánlással: »Celsissimo Sac. Rom. Impery Principi ac Domino Paulo Esterhazy de Galantha. Comiti Perpetuo in

Frakno, Reg. Hung. Palatino, Judici Cumanorum, Aurei Velleris Equiti, Comitatum Soproniensis, Pest, Pilis, & Sold supremo Comiti, Partium Regn. Hung. ultra Danubianarum, ac Confiniorum, Antemontanorum supremo Generali, Sacr. Caes. Regiaeque Majestatis Cubiculario, ac Actuali Consiliario Intimo, Arcis & Praesidy Csobanz, Supremo & Haereditario Capitaneo, & per Reg. Hung. Locum tenenti ac. Domino Patrono & Maecenati suo benignissimo.« A borkötés tulsó oldalán dús cifraságok között a magyar korona éles metszéssel. — R. M. K. II. 2014. nem ismeri.

13. **SUCCINOTA & HUMILIS INFORMATIO** zelosis illis Dominis Ungaris, qui minimam Societatem Jesu, cui exilium e Regno hoc Apostolico (in quo quid hactenus illa pro Gloria Dei, animarum salute, & Juventutis eruditione fecerit, Civitates Oppida & Pagi loquentur) sua in statione conservatam vellent, exhibita. Anno 1706. címlap nélkül. A — B. — 10 sztlan lev. — R. M. K. II. 2265. nem tud róla, így ez a harmadik.

14. **OLÁH NICOLAUS: CATOLICAE AC CHRISTIANAE RELIGIONIS PRAECIPUA QUEDAM CAPITA**, de Sacramentis. Fide ex operibus, de Ecclesia, Justificatione, ac aliis: a Reverendissimo D. D. Nicolao Olaho, Archiepiscopo Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis, Primate Hungariae, et Legato nato &c. ex purissimis sacrae scripturae, traditionum Apostolicarum, Canonum, ac sanctorum Patrum fontibus deriuata. & in Synodo sua Dioecesana Tirnauiae proposita, ac breuiter explicata Anno MDLX. Viennae Austriae In Aedibus collegii Caesarei, Societatis Jesu. Excudebat Raphael Hoffhalter. Anno 1560. 4r. címl. Elől: Ad Lectorem 2 sztlan lev., Olah arképe, — CXXXVII. lev. végül: Index capitum Ad pium lectorem és Errata 3 sztlan levél. Papírtábla kötés. Megjegyzés a címlapon: »*Pro Conuentu Brunensi ad S. Bernardinum.*« Alább: »*Nunc ad s. M. Magdalinam.*« 1659.

15. **OTROKOCSI F. FRANCISCUS: ANTIQUA HUNGARORUM RELIGIO** Vere Christiana & Catholica. Temporibus Sancti Stephani, Primi eorum Regis Christiani ab ipsis suscepta, & ab eodem Sancto Rege, Filio suo S. Emerico per modum instructionis summarie tradita: Nunc vero cum

debita illustratione & explicatione pro meditanda & maturanda sancta Christianorum in Fide Unione DD. Hungaris, ac praesertim DD. Protestantibus utriusque Partis, modeste & cum sincero aeternae salutis eorum desiderio, Sub auspiciis, & cum consensu speciali celsissimi ac Reverendissimi Principis et Domini, Domini Pauli Szecseni, Archiepiscopi colocensis proposita; Per Franciscum Foris Otrókocsi. Mich. 4. XI. 6. collat. Soph. 3. XI. 19. In die illa, dicit Dominus, congregabo claudicantem, et eam, quam ejeceram, colligam. Tyrnaviae, Typis Academicis, Anno 1706. Ajánlás: Celsissimo Ac Reverendissimo Principi et Domino, Domino Paulo Szécseni, Dei & Apostolicae Sedis gratia, Ecclesiarum colocensis & Baciensis Canonice unitarum Arc-Episcopo stb. 12r. címlap és ajánlás: 2 — 5 = 7 lev., + Praefatio és Suffragium: 2 — 3 = 5 lev. + 258 lap, és Index, Errata: R. 3 — 5 sztlan lev. Papírkötés. — R. M. K. II. 2267. nem ismeri.

16. **VERBŐCZI ISTVÁN: *DECRETUM LATINO HUNGARICUM, SIVE TRIPARTIUM*** opus iuris consvetudinarii Inclyti Regni Hungariae et transsylvaniae ac partium eidem subjectarum, una cum Methodo Articulorum Diaetalium, Authore Stephano Werbőczy. Huc accesserunt etiam Regulae Juris Antiqui, civiles et Canonicae admodum perutiles et necessariae. Az az: Magyar és Erdély Országának Toervény koenyve, Iratott Werbőczy István által. Mostan ismét uyonnán Deákul és Magyarul egy szép hasznos Regestromockal és Regulákkal megh oeregbittetett ls ki bocsaáttatott. Bartphae. Typis et sumptibus Jacobi Kloesz civis et Typographi, Anno MDCXXXII. 4r. 556 lap. Címlap hiányzik. Elül: ajánlás, előszó Klősztól, approbatio, prologus 29, végül: conclusio, index 30 sztlan lev. Hozzá járul: Index sive Enchridion omnium Decretorum et Constitutionem Regni Hungariae, ad Annum 1559 usque: Per Causarum Locos Distinctum, memoriae usibusque fori maximé utile. Additis Regulis Juris Antiqui, Civilis et canonici. Bartphae Excudebat Jacobus Kloesz, Anno Domini 1643. 4r. IV. sztlan lev. 94 lap és 9 sztlan lev. — R. M. K. I. 605. ezt a példányt nem ismeri.

